

#47

prijs 1,50 euro | jaar 54 | sept-okt 2010

BELGIE-BELGIQUE

P.B. 1/9352

AFGIFTEBUREAU

BRUSSEL 7

SEPT-OKT 2010

rood

de wereld begrijpen om de wereld te veranderen

LONEN, PENSIOENEN, OPENBARE DIENSTEN:
**ALLEMAAL SAMEN
TEGEN DE SOBERHEID!**

3 **Edito** door *Ataulfo Riera* en *Thomas Weyts*

4 **Wat is de inzet van de regeringsvorming?**
door *Thierry Pierrel*

6 **Tijdelijke banen en einde van gelijke lonen bij de Post**
door *Serge Alvarez*

7 **De crisis en de Europese Unie : een tweekoppig monster** door *Frank Slegers*

9 **Keer Het Tij! Een rode draad naar 15 december!**
door *David Dessers*

10 **27ste internationaal jongerenkamp**
door *Gilles en Charlotte*

12 **Het patriërchaat en het kapitalisme** door *Denise Comanne*

14 **In memoriam: Denise Comanne** door *Eric Toussaint*

16 **Het beleg van Israël belegeren** door *Omar Barghout*

17 **Israël : Knesset fascistisch** door *Michel Warschawski*

18 **België verzinkt in moeras van wereldwijde oorlog tegen terreur** door *Luk Vervaeke*

19 **Russen bij de Vierde Internationale**
door *Arthur Blechschmidt* en *Yim Niessner*

20 **Berlusconi op de schopstoel** door *Freddy De Pauw*

21 **Puerto Rico: een nieuwe anti-koloniale beweging**
door *Antonio Carmona Baez*

22 **Sociaal conflict in Panama leidt tot bloedbad**
door *Bruno De Wit*

24 **Nieuwe uitgave van Het Kapitaal (deel 1) van Karl Marx** door *Matina van der Zaan*

26 **Ernest Mandel stierf 15 jaar geleden**

27 **20 augustus 1940 : Trotski vermoord**
door *Marcel Liebmann*

31 **Column: Groei!** door *Filip De Bodt*

voorpagina
Indymedia Uruguay

www.sap-rood.be

Geen nationalistische haat en nijd, maar solidariteit en sociale strijd!

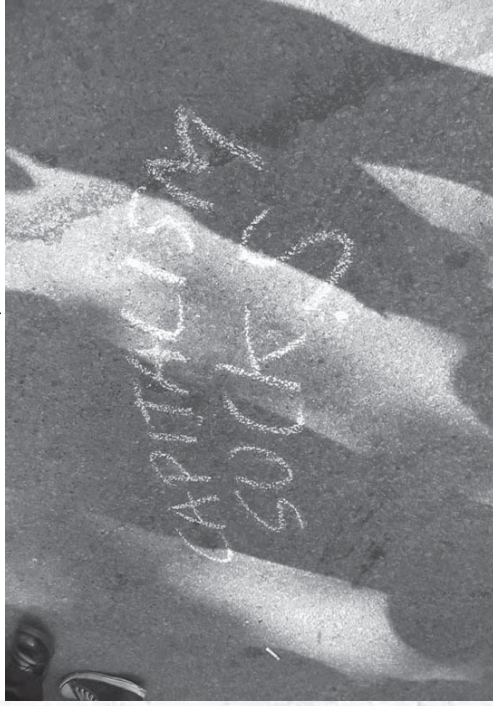
→ door *Ataulfo Riera* en *Thomas Weyts*

Op het moment dat we dit edito schrijven (4 september) is Elio Di Rupo pre-formateur af en zitten de regeringsonderhandelingen muurvast. Voor de linkerzijde en de arbeidersbeweging is het toch ook erg belangrijk om te zien wat alle partijen rond de onderhandelingsstafel, van NVA tot Ecolo en van PS tot CD&V, verenigt.

In haar verkiezingscampagne belofte de PS van Elio Di Rupo "een stabiel land en duurzame jobs". Van het ene, nocht van het

herzien van het verlossingssysteem, herstel van de "competitiviteit" door het wegwerken van de "loonhandicap" (door een aanval op lonen en index). En de Vlaamse patronale organisaties, VOKA op kop, willen nog harder en sneller toeslaan.

Maar vermits we tot op heden in België zijn, zullen de aanvallen op de levensvoorwaarden van de werkende klasse in ons land niet noodzakelijk dezelfde vorm aannemen als elders in Europa. De economische crisis van het kapitalisme valt hier immers samen met een zeer diepe institu-

andere, is iets in huis gekomen. Waar wel een zeer grote consensus over is tussen alle traditionele partijen, ook al verscheuren ze elkaar over de regionalisering en BHV, is de "noodzaak" om 25 miljard te besparen tegen 2015. Een besparingsplan dat, zoals overal in Europa, de levensvoorwaarden en de historische verworvenheden van de werkende bevolking in vraag stelt. Een besparingsplan dat tegelijk geen enkele echte maatregel tegen de patronen en de grote fortuinen zal inhouden. Het VBO heeft zijn eisen al klaar: verminderen van het aantal ambtenaren en verlagen van de pensioenen in de overheidsdiensten, verminderen van de uitgaven in de Sociale Zekerheid,

andere, is iets in huis gekomen. Waar wel een zeer grote consensus over is tussen alle traditionele partijen, ook al verscheuren ze elkaar over de regionalisering en BHV, is de "noodzaak" om 25 miljard te besparen tegen 2015. Een besparingsplan dat, zoals overal in Europa, de levensvoorwaarden en de historische verworvenheden van de werkende bevolking in vraag stelt. Een besparingsplan dat tegelijk geen enkele echte maatregel tegen de patronen en de grote fortuinen zal inhouden. Het VBO heeft zijn eisen al klaar: verminderen van het aantal ambtenaren en verlagen van de pensioenen in de overheidsdiensten, verminderen van de uitgaven in de Sociale Zekerheid,

onalisering tot een goed einde te brengen evenzoveel besparingsmaatregelen in. De geëiste herziening van de financieringswet en de regionalisering van een hoop domeinen die vandaag nog verbonden zijn met de Sociale Zekerheid (gezondheidszorg, kinderbijslag, arbeidsmarktpolitiek,...) houden noodzakelijkerwijze een belangrijke sociale achteruitgang in, zowel voor de Vlaamse, Brusselse als Waalse loontrekken en uitkeringsgerechtigden.

Het gevecht voor het behoud van een sterkheid moet een toprioriteit zijn voor de arbeidersbeweging en de linkerzijde. Het is een historische verworvenheid die de arbeidersbeweging heeft afgedwongen van die staat, en die ze tot op heden in belangrijke mate heeft weten behouden, tegen alle pogingen in ze onder het mom van de regionalisering te verzwakken. Het is dus niet aan de burgerlijke partijen en de patronen om hier koehandels over te sluiten en ze op te splitsen. Hun conflicten zijn niet noodzakelijk die van de arbeidersklasse!

De tijd dringt echter! De onderhandelingsovereenkomst Interprofessioneel Akkoord (IPA) die deze herfst zullen starten, zullen bepalend zijn om de omvang te kennen van de gezamenlijke aanvallen van de regeringen en het patronaat. Het wordt een cruciale test voor de capaciteit van de arbeidersbeweging om zich tegen de sociale afbraakpolitiek te verzetten.

De manifestaties op woensdag 15 september voor het verhogen van de pensioenen en de sociale uitkeringen en vooral de Europese vakbondsmobilisatie op woensdag 29 september zijn belangrijke momenten. Ze kunnen een startpunt zijn voor een interprofessionele mobilisatie die in crescendo gaat. Zo kan een algemene 24-urenstaking als volgend perspectief naar voor worden geschoven. De arbeidersbeweging zal alles uit de kast moeten halen om de besparingsplannen te stoppen. Zulk sociaal tegenoffensief zal ook het beste middel zijn om de bodem onder de voeten van het huidige nationalistische opbod weg te vagen, en het initiatief van de rechterzijde af te pakken. ■

Wat is de inzet van de regeringsvorming?

→ door Thierry Pierrel

Op dit moment zijn de onderhandelings- over de vorming van een federale regering mislukt. Ook al kan momenteel niemand voorspellen hoe het verder zal evolueren, toch loont het de moeite om een aantal zaken waarover reeds een akkoord leek te bestaan, nader onder de loep te nemen. Het gaat hier immers over zaken die zeer grote gevaren inhouden voor de sociale samenhang en het welzijn van de grote meerderheid van de bevolking.

De N-VA van Bart De Wever, gesteund door haar grote verkiezingsoverwinning, is vast-

kelijk aan het federale, nationale niveau worden toegekend, en waarom dan ook specifieke bedragen worden geplakt.

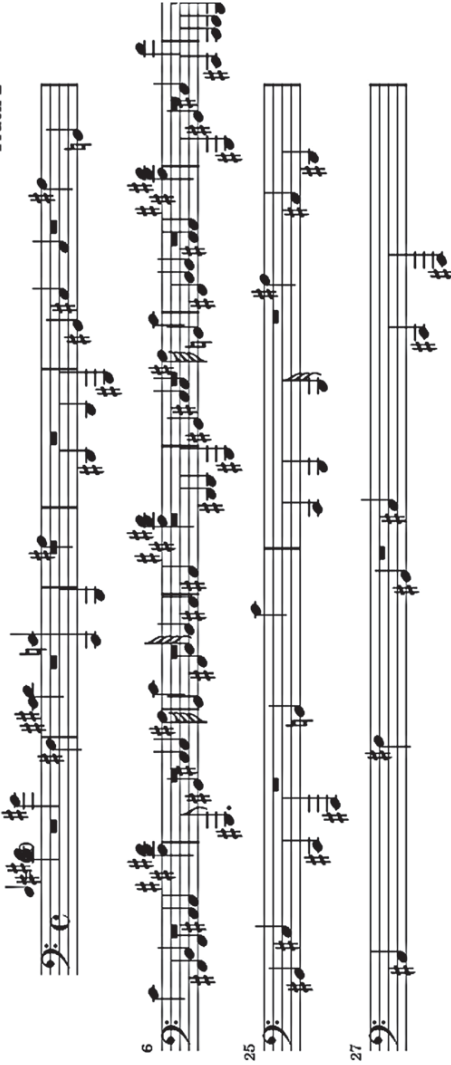
Een institutionele puinhoop

Groot probleem is dat deze zogenaamde "gededereerde entiteiten" zowel bestaan uit de Gewesten, die zich bezig houden met "territoriale aangelegenheden" als Gemeenschappen, die bevoegd zijn voor "persoonsgebonden materies". Waar de Gemeenschappen voluit hun bevoegdheden kunnen uitoefenen in de eenzijdige regio waar ze mee overeen stemmen, bestaat er concurrentie tussen de Nederlandstalige

regio's worden verschoven, hoe moeilijker, om niet te zeggen onmogelijk, deze coëxistentie wordt. Tijdens de onderhandelingslegde intussen post-pre-formateur Elio di Rupo reeds een plan op tafel dat voorzorg in de overdracht van bevoegdheden voor een totale som van 15,8 miljard. Grote vraag was welke entiteiten er van zouden profiteren en tegen welke voorwaarden. De polemiek over de mogelijke overdracht van de kinderbijslag was zeer verhelderend over de moeilijkheden die zich stellen, en de varen die deze maatregelen inhouden voor de gewone bevolking.

Virtual Insanity

Track 2

besloten het zwaartepunt van het federale niveau naar de "gededereerde entiteiten" te verleggen. In het bestaande bestel ligt alle macht bij het federale, nationale niveau behalve wat deze uitdrukkelijk delegeert naar de regio's. Het is de Belgische staat die de belangrijkste belastingen int, waarvan ze een deel naar de gemeenschappen en gewesten doorstort in de vorm van dotaties. De N-VA wil de pyramide omdraaien: alle macht en alle inkomsten moeten naar de regio's, behalve die zaken die nog uitdruk-

Elk kind gelijk?

De partijen waren snel akkoord over het principe zelf van het overdragen van de kinderbijslag. Maar de meningsverschillen vandaag in gelijke mate berop doen op de voorzittingen van beide Gemeenschappen. Het naast elkaar bestaan van de Gewesten en de Gemeenschappen is een obstakel voor het project van de N-VA, omdat ze het overwicht van het federale niveau op de regio's bestendigt. Hoe meer bevoegdheden en budgettaire bevoegdheden naar het

"Nederlandstalige" of "Franstalige" kinderbijslagstelsel. Zelfs kinderen uit een zelfde gezin zouden onder een verschillend stelsel kunnen vallen! In het N-VA-voorstel wordt de keuze afhankelijk van de keuze voor kinderopvang via Kind en Gezin of de Franstalige tegenhanger ONE. Dit houdt logischerwijze in dat ouders verplicht worden hun kind in de kinderopvang te plaatsen, en dit terwijl er momenteel een enorm plaatsgebrek is, zowel in Brussel als in veel anderen gemeenten. En wat als ouders later hun kind inschrijven in een basisschool die afhangt van een andere Gemeenschap dan de creche? Vallen ze dan onder een ander kinderbijslagstelsel? Een andere "oplossing" kan er uit bestaan dat alle Brusselaars officieel hun "taalgehoorigheid" verklaren. Dit betekent echter een einde van de keuzevrijheid en opent de weg voor een heus sociaal Apartheidsregime.

Een anti-sociale maatregel

Wat ook de uiteindelijke beslissing zou geworden zijn, ze betekent dat de kinderbijslag uit de Sociale Zekerheid wordt gelicht, vermits het sociale zekerheidsstelsel federaal blijft. Dit betekent dat de kinderbijslag gefinancierd zou worden via de beslistingen en niet langer via sociale bijdragen. Er hoeft nauwelijks aan getwijfeld te worden dat men hiervan zal profiteren om nog maar eens een lastenverlaging toe te kennen aan het patronaat. Zij gaan het geld dat ze vroeger moesten bijdragen voor de kinderbijslag van hun personeel mogen houden. De werkende bevolking daarentegen zal hogere belastingen moeten betalen om recht te blijven hebben op dezelfde bedragen voor kinderbijslag als voorheen. Tenzij men natuurlijk de bedragen voor kinderbijslag zelf drastisch vermindert...

De kans dat dit gebeurt is zeker in Brussel en Wallonië erg groot. Beide regio's hebben immers weinig belang om de bevolkingsaan groei te stimuleren vermits de nataliteit er in stijgende lijn gaat. Bovendien zijn het net Wallonië en Brussel die de minste budgettaire marge hebben. Het overdragen van de kinderbijslag naar de regio's betekent ook het doorbreken van de nationale interprofesionele solidariteit. Dit riskeert gebruikt te worden als breukijzer om later ook andere onderdelen van de Sociale Zekerheid te regionaliseren. De gezondheids- en invaliditeitsuitkeringen liggen al in het vizier. Nu al was er sprake om de bevoegdheden van de Gemeenschappen op het vlak van gezondheidszorg uit te breiden. Waakzaamheid is geboden! ■

www.hamletnet.com/score4497-2.html

Tijdelijke banen en einde van gelijke lonen bij de Post

→ door Serge Alvarez, ACV-afgevaardigde bij de Post, lid van de SLP

Op 26 juli lanceerden ACV en ACLVB een stakingsaanzegging in Jodoigne en Hannut. Enkele honderden militairen van het Franstalige landgedeelte reagerden positief. De twee bureaus in staking waren door de directie van de Post geselecteerd om het plan voor een low cost postbode uit te testen (de directie spreekt over een "wijkpostbode").

Verbroekeling van het statuut van het personeel

Dit offensief van de directie is niet nieuw. De Post wordt sinds 1991 bestuurd met beheerscontracten opgesteld door de regering. Hierin wordt bepaald wat de opdrachten zijn in het kader van de openbare dienst (verdeling van de briefpost, betaling van de pensioenen, enz.). In ruil daarvoor kan de Post vrij beslissen over haar organisatie en haar eigen inkomsten.

De wet van 21 maart 1991 waardoor de Post verplicht is statutair personeel aan te werven wordt door de Directie niet geëerbiedigd. De Post mag tijdens piekperiodes (kerstvakantie, verkiezingen) wel contractuelen aanwerven. Maar ondanks veel syndicaal protest, werft de Post de laatste tien jaar geen statutair personeel meer aan.

Zo zijn de werknemers getuige geweest van het massaal aanwerven van hun statuut en de geleidelijke afbraak van hun statuut en met een contract van beperkte of van onbepaalde duur.

Winsten voor alles

Na de introde van privé aandeelhouders (in eerste fase, Fortis en Axa), werden de loketbedienden verplicht financiële producten te verkopen die niets te maken hebben met de openbare dienst. Voor de

nieuwe aandeelhouders moesten er zoveel mogelijk bank- en verzekeringsproducten verkocht worden. Die situatie is nog verergerd met de introde van de Deense Post van de financiële groep CVC. Deze laatste staat ervoor bekend dat hij geld investeert in een bedrijf, het daarna herstructureert om er op korte termijn een maximum hoeveelheid winst uit te halen en daarna vertrekt. Wat ook de gevolgen zijn voor het bedrijf.

De Deense Post is een geprivatiseerd bedrijf. In Denemarken werd het statuut van de werknemers "opgekocht" en werden ze contractuelen. Het netwerk van loketten werd verbroken.

De Directie van de Belgische Post doet hetzelfde ondanks een andere bevolkingsdichtheid en een sterke syndicale traditie. Men heeft ons een nieuwe schaal voor de kwalificaties opgedrongen: interne bedienden werden in kwalificatie verlaagd (van opsteller tot E1). Vroeger waren de postbodes op gelijke voet met de sorteerders of verdelers. Vandaag zijn de postverdelers in schaal D3 en de sorteerders zijn D2.

Steeds slechtere werkomstandigheden

Het bedrijf werd in twee totaal van elkaar gescheiden afdelingen verdeeld (Mail en Retail) met elk een eigen logica en eigen beheer.

Voor de afdeling Retail (verkoop van producten aan het loket) is het eerste doel de minder lange rijen aan het loket. De bediende heeft nu drie minuten om een klant te helpen en hem een product te verkopen. Er ontstaat concurrentie tussen de kantoren (goede en minder goede werkers) en ook tussen de loketbedienden onderling in hetzelfde kantoor. De halvering van het aantal postkantoren heeft geleid tot een

stijging van het aantal klanten per kantoor. Stress, lange rijen, steeds slechtere werkomstandigheden zijn het resultaat. Daarbij komt nog dat de contracten niets durven zeggen uit schrik dat hun contract niet hernieuwd wordt.

In de Mail (post verdeling) volgt de ene reorganisatie op de andere: georoute en nieuwe georoute. Het voorwensel is steeds weer dat de hoeveelheid poststukken daalt en de rondes dus moeten aangepast worden. Dat geeft een minder goede dienstverlening (een enkele ronde, het pensioen van een klant kan niet overgebracht worden naar het ziekenhuis, aange-

werden er veel tijdelijke contracten omgezet in contracten van onbepaalde duur. Hetzelfde is gebeurd voor specifieke jongerencontracten. Maar dit werd gekoppeld aan een loonsinlevering van 200 € net per maand en het verlies van twee jaar maaltijdcheques!

De low cost postbodes ("wijkpostbodes") voor de directie alsof de gewone postbode niet in de wijk komt!) hebben een uiterst precar statuut: het zijn onderbetaalde deeltijdse banen met een arbeidersstatuut. De wijkpostbode die zelf voor zijn ronde de post sorteert, heeft een bediendenstatuut, de postbode die enkel post uitdraagt heeft de postbode die enkel post uitdraagt heeft, zonder peretatie.

kende brieven worden alleen verdeeld op schriftelijke aanvraag van de klant, enz.). Ook slechtere werkomstandigheden voor de postbodes (zwaardere postzakken, verzendingen zonder adres, postpakken aangeketeende brieven). De directie ontken de sociale kost hiervan. Vooral bij oude statuur personeel zijn er meer en meer onherstelbare rugklachten en depressies.

Tot het uiterste doorgedreven tijdelijk werk

De vele protestacties van de werknemers van de Post tegen slechtere werkomstandigheden hebben de directie gedwongen een beetje in te binden. In een eerste fase

leen het schoonmaak personeel en de arbeiders pool bij de Post dat statuut. De wijkpostbodes zullen hoogstwaarschijnlijk mensen zijn met een klein pensioen, studenten, mensen van beschermde werkplaatsen of mensen zonder enig inkomen of enig statuut. Men zal ze 9,86 € bruto per uur betalen. De post moeten ze zelfs niet op het postkantoor afhalen, een onderverhuurde garage zal volstaan.

ACOD-Post: zwakke schakel in het verzet

De toename van preciaire statuten, de atomisering van het personeel die er het

gevolg van is, zal de vakbonden dwingen een nieuwe plaats in te nemen. Wat is nog het nut van vakbondslidmaatschap voor een preciaire werknemer als hij nooit een vakbondsafgevaardigde ziet of als de vakbond gewoon niet in staat is deze uiterst onzeker werkomstandigheden tegen te gaan?

Op basis van al die verschillende contracten zullen er ook verschillende pensioenen uitbetaald worden: statutair personeel heeft 75% van de vijf laatste dienstjaren (met pensie), een contractueel heeft 60% van het gemiddelde loon over heel de loopbaan zonder peretatie.

De crisis en de Europese Unie: een tweekoppig monster

door Frank Slegers

De financiële crisis in de eurozone lijkt tijdelijk wat weggeëbd. Spanje en Portugal vonden in juli zonder problemen nieuwe leningen op de geldmarkten, nota bere aan een gunstiger rentevoet dan die geboden door het Europese noodfonds. Zij hebben dit jaar geen kapitaal meer nodig. Zelfs Griekenland plaatste met succes nieuwe leningen. Anderzijds zal de publicatie van de stresstest van de Europese banken op 23 juli worden gebruikt om de kapitaalbasis van de financiële instellingen in Europa te versterken, desnoods met publieke middelen. Zo kan het een rustige zomer worden, tot de schulden crisis opnieuw losbarst, hier of elders. Want fundamenteel is er niets opgelost.

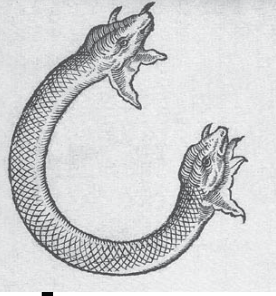
Wij maken van de pauze in de crisis gebruik om te kijken wat de crisis van de afgelopen maanden in de eurozone ons leert over de Europese Unie. Er zitten twee aspecten aan de "Griekse" crisis van de euro: enerzijds is het een nieuwe etappe van de mondiale schulden crisis van het kapitalisme, die in september 2008 met de val van Lehman Brothers al keihard toesloeg. Maar het is ook een specifiek Europese crisis.

Een nieuwe etappe

De crisis die in april en mei 2010 de eurozone op haar grondvesten deed daveren is een schakel in de wereldwijde crisis van een economie die drijft op schulden. Die schuldenzee is op haar beurt een gevolg van de averechts hervinding onder het neoliberalisme: groei was de afgelopen decennia maar mogelijk door de wegevalen koopkracht van de werknemers te vervangen door kredieten, waarbij steeds minder kredietnemers om deze kredieten ook terug te betalen. Rommelmekredieten en financiële zeepbellen hielden de economische motor draaiend.

Ook de Europese economie werd een schulden economie. Deze ontwikkeling is nauw

Johannes Faber

verbonden met een andere schreefprooi in de Europese economie. Tot het onlangs werd voorbijgestoken door China was Duitsland de wereldkampioen export, en een groot deel van deze export werd afgezet binnen de Europese Unie. Duitsland heeft al jaren een groot overschot op zijn handelsbalans, waar per definitie een negatieve handelsbalans van de importerende landen tegenover staat: de vernaalidijde zwakke broertjes aan de rand van de eurozone hielden met hun import de Duitse export draaiend. Maar zij moesten het geld ergens vandaan halen om die import te financieren. Dat nam allerlei vormen aan: in Spanje, Ierland en Groot-Brittannië bleezen de banken met hypothecaire kredieten vastgoedzeepbellen en zo kunstmatige koopkracht; Franse en Duitse banken leenden aan consumenten en overheid in de perifere landen van de eurozone, of brachten geld binnen via de financiering van buitenlandse investeringen; Scandinavische en Oostenrijkse banken financierden de speculatieve groei in Centraal- en Oost-Europa... Uit deze opsmoming blijkt dat de financiële en economische verstregeling van Europa groter is dan sommigen afleiden uit de afwezigheid van echte Europese multinationals.

Toen de crisis toesloeg en al deze kredieten minder waard bleken dan hun boekwaarde kwamen de Europese banken snel in de problemen: zij bleken grotere risico's genomen te hebben dan hun Amerikaanse collega's, met meer rommelkredieten op hun balans. Ondert meer de Duitse regionale banken van de Länder gingen zwaar uit

de bocht. De Europese banken hebben ook een zwakkere kapitaalbasis dan hun Amerikaanse collega's, wat betekent dat vele van hun (al dan niet speculatieve) investeringen gefinancierd zijn door geld dat zij zelf op hun beurt elders hebben geleend.

Europa

Het concrete verloop van de financiële crisis in de eurozone is eng verbonden met de institutionele structuur van de Europese Unie. De crisis in Griekenland werd mee op gang gebracht door de Europese Centrale Bank (ECB), die liet er twijfel over bestaan of banken nog leningen bij de ECB zouden krijgen met Griekse overheidsobligaties als onderpand, meer bepaald indien de internationale ratingagenschappen. Grieks overheidspapier verder zouden downgraden. Zo wakkerte de ECB zelf de speculatie aan. Vreemd is dit niet, want per slot van rekening hangt de ECB dezelfde neoliberal doctrine aan als de speculanten! Indien de ECB zich echter vanaf het begin onduidelijk van het beleid van de ECB, waar zij echter geen greep op heeft.

Met de euro zijn de krachtsverhoudingen tussen de lidstaten en de grote financiële instellingen grondig veranderd. Het lijkt eeuwen geleden dat de Nederlandse overheid haar werking financierde met leningen in guldens bij Nederlandse banken: toen moesten Nederlandse banken twee keer nadenken voor zij de Nederlandse overheidsfinancien onder voor namen, als zij daar al zin in hadden. Met de euro is die verhouding totaal veranderd. Enkel een instelling als de ECB heeft de vuurkracht om de financiële markten te counteren. Maar daar hebben de regeringen van de zwakkere broertjes in de Europese Unie weinig of niets in de pap te brokkelen.

De euro

De euro, amper een decennium oud, is een gemeenschappelijke munt van de 16 lidstaten van de eurozone, zodat niet één centrale politieke overheid borg staat voor de euro zoals dat voor andere munten in de regel het geval is. De rol van borg wordt opgenomen door de Europese Centrale Bank, ingebed in het systeem van centrale banken van de eurozone. De ECB heeft als opdracht de stabiliteit van de euro te waarborgen door de jaarlijkse inflatie of muntontwaarding onder de 2% te houden.

Tot aan het uitbreken van de crisis was de opdracht van de ECB tot het bewaken van de stabiliteit van de euro beperkt. Dit ligt vast in de Europese Verdragen. De ECB heeft dus geen andere opdrachten die normaal behoren tot de taak van een centrale bank: de stabiliteit waarborgen van het financiële systeem (banken, verzekeringen, beurzen), de politieke overheid bijstaan in het beheer van de openbare financiën (bijvoorbeeld door in te schrijven op overheidsobligaties) of de economische conjunctuur stimuleren (bijvoorbeeld door liquiditeiten in de markt te pompen). Zo verschilt de ECB grondig van de Federal Reserve in de VS of van de Bank of England.

De eenzijdige focus van de ECB op muntstabiliteit wordt gewaarborgd door haar onafhankelijkheid. Die waarborgt dat zij zich in de strijd tegen de inflatie onder politieke druk niet laat afleiden door andere bekommernissen, zoals de economische conjunctuur, de strijd tegen de werkloosheid, de stabiliteit van het financiële systeem, ... Dit sluit naadloos aan bij de neoliberale structuur van de Europese Unie zoals die is vastgelegd in de verdragen. Het monetaire beleid is er aan elke democratische controle onttrokken.

Het doemscenario

Waarom was de Griekse crisis een gevaar voor de euro? Het doemscenario dat de Europese leiders uit hun slaap hield ging als volgt. In Griekenland dreigde een staken van betalen of, wat op hetzelfde neer komt, een schulderschikking: sommige schulden worden later dan afgesproken terugbetaald, en andere maar gedeeltelijk of helemaal niet. Een dergelijk Grieks over-

heidsfalen zou een belangrijk precedent vormen: als blijkt dat een land binnen de eurozone failliet kan gaan, komen andere landen met wankelende overheidsfinanciën, zoals Portugal en Spanje, snel in het vizier van de speculanten.

Die kettingreactie van schulderschikkingen zou op haar beurt een ramp vormen voor Europese banken die veel overheidsobligaties in portefeuilles hebben. Gelet op hun toch al kleine kapitaalbasis en hun portefeuilles gevuld met rommelkredieten, zouden vele financiële instellingen in Europa over de kop gaan als ook hun investeringen in overheidspapier waardeloos blijken. Het lijkt een paradox: de stabiliteit van financiële instellingen bedreigt door het ageren van de financiële markten. ...

Dat zou op zijn beurt een enorme druk uitoefenen op de euro. Zowel de overheidsobligaties in de eurozone als de financiële producten van Europese financiële instellingen zijn in de regel uitgeschreven in euro's. We zouden dus een massale vlucht uit de euro krijgen, de koers van de euro zou kelderen, en nog meer financiële spelers zouden hun euro's van de hand doen.

Hierin speelt ook een politieke factor. Indien de Europese instellingen niet in staat blijken het falen van een lidstaat van de eurozone te vermijden rijst de vraag of zij wel in staat zijn de koers van de euro te waarborgen. Uiteraard kiezen de financiële markten dan het zekere, lees de dollar of goud of desnoods een Picasso, voor het onzekere. Het lange aarzelen van de Europese leiders heeft de koers van de euro verzwakt. Vandaar dat vele commentatoren een link leggen tussen de crisis van de euro en het zwakke bestuur binnen de EU: zowat elke belangrijke beslissing vereist het akkoord van 27 lidstaten die elkaar onregelmatig ontmoeten op chaotische vergaderingen in Brussel.

Indien de euro aan het zwalpen gaat is het niet uitgesloten dat landen uit de euro stappen, te beginnen met Duitsland. Het verdwijnen van de euro zou op zijn beurt de fatale klap kunnen betekenen voor de Europese eenheidsmarkt: wanneer landen elkaar kunnen beconcurreren met competitieve devaluaties is het niet meer duidelijk waarom zij zonder meer hun grenzen zouden openstellen voor producten en kapitaal uit andere landen.

Sociale oorlog

De dreiging van dit doemscenario heeft de Europese leiders uiteindelijk overtuigd tot

handelen, en in mei werd een Europees noodfonds opgericht om noodlijdende landen in de eurozone zo nodig met leningen bij te staan. Dit bleek uiteindelijk voldoende om de speculatieve aanvallen op de perifere landen van de eurozone voorlopig tot stilstand te brengen.

De oprichting van het noodfonds ging gepaard met een oorlogsverklaring aan de sociale rechten van de werknemers. Zonder de minste scrupules gebruikten de Europese leiders de speculatieve aanvallen om harde antisociale maatregelen door te drijven: enkel wie aan deze eisen voldeed kon op Europese solidariteit rekenen.

Hoe de crisis aanpakken?

De arbeidersbeweging in Europa wordt geconfronteerd met een tweekoppig monster: de economische en financiële crisis, en de sociale oorlog geopend door de Europese Unie, die de zwakke eurolanden zonder meer onder voogdt heeft gesteld. Met welke aanpak kunnen we dit tweekoppig monster de crisis en de Europese Unie, tegemoet treden? Hierbij een eerste schematische benadering.

1. Sociaal verzet tegen de antisociale maatregelen. Wij zijn niet verantwoordelijk voor de crisis. Het kapitaal chanteert met kapitalaalsvlucht, wij chanteren met "sociale onrust". Mobiliseren in verzet is de eerste voorwaarde om krachtsverhoudingen op te bouwen, aan zelfvertrouwen te winnen, en een gunstig kader te scheppen voor het debat over alternatieven.

2. Onmiddellijke maatregelen eisen om de speculatieve aanvallen stop te zetten. Dit is een voorwaarde om tijd en ruimte te scheppen voor een alternatief beleid. De Europese Centrale Bank kan en moet de zware middelen inzetten om de speculanten af te blokken. Het is onaanvaardbaar hoe zij de speculatie in de hand heeft gewerkt door zelf twijfel te zaaien over de waarde van overheidsobligaties uit de perifere landen: onverantwoordelijkheid of bewuste collusie met de speculanten?

3. Een democratisch debat eisen over het voeren beleid. De manier waarop in de Europese Unie de draai werd genomen naar een hard soberheidsbeleid is een aanfluiting van elke democratie. De Griekse regering doet precies het tegenovergestelde van het mandaat waarop zij werd verkozen. De manier waarop de aanpak van de crisis verloopt bevestigt het fundamenteel ondemocratisch en autoritair karakter van de neoliberale Europese constructie. ■

Keer Het Tij! Wij betalen niet voor hun crisis!

Een rode draad naar 15 december!

→ door David Dessers

Bij de start van het Belgische EU-voorzitterschap op 1 juli 2010 lanceerden een goedertig vertegenwoordigers van sociale bewegingen, politieke organisaties, syndicalisten en academici de oproep Keer Het Tij. Onder hen figuren als professor Jan Blommaert,

overheden, die stevast liberalisering en privatiseringen predikten, miljarden euro op om de banken te redden. Op die manier staken die overheden zich diep in de schulden en dreigen ze de rekening door te sturen naar de gewone mensen. Vele duizenden mensen verloren vervolgens hun job door de gevolgen van de crisis. En tot slot begonnen

de speculanten en financiële instellingen te wekeren tegen landen en overheden, omdat die "op een slechte manier met hun middelen zijn ongesprongen". Terwijl de financiële sector ons met een crisis opzadeld, dreigen de gewone mensen die crisis dubbel en dik te betalen! Zo luidt de eerste paragraaf van de oproep (www.keerhettij.be).

In België valt het door de communautaire perikelen voorlopig minder op, maar heel Europa maakt zich klaar voor loodzware bezuinigingen. Duitsland stelde reeds het voorbeeld door aan te kondigen dat het 80 miljard euro zal besparen tegen 2014. Daarmee draait de boss van Europa voor alle Europese lidstaten de duimschroeven aan.

Montage: Little Shiva

De ondertekenaars van Keer Het Tij vinden dat het niet aan de werkende mensen, de werklozen en gepensioneerden is om de huidige crisis te betalen. Integendeel, het wordt de hoogste tijd om het geld opnieuw te gaan halen waar het zit. Geen geld? De Belgische families-aandeelhouders van Solvay en AB-Inbev (drie families) ontvangen enkel dit jaar al 447 miljoen euro aan dividenden. Cash in the pocket... Ja, het is mogelijk om grote vermogens en financiële transacties te belasten en op die manier de middelen te herverdelen ten gunste van de sociale meerderheid!

Jarenlang werd ons voorgelaten dat de euro en de Europese Unie de beste bescherming boden tegen crises. Vandaag blijkt niet dat de Europese Unie met haar neoliberale verdragen en uitgangspunten, haar vrije markt en concurrentie, haar gebrek aan sociale regels, haar strikte budgettaire voorschriften, ... niet gewapend is om crises te vermijden. Het ontbreekt haar aan de mechanismen om de muntunie te beschermen en de Centrale Bank een helpende hand te laten toesteken. Deze Europese Unie bescherm ons niet tegen de crisis, ze maakte de crisis mogelijk.

Daarom willen de ondertekenaars van Keer Het Tij het Belgische EU-voorzitterschap aangrijpen om te mobiliseren voor een ander Europa. Er worden reeds twee algemene vergaderingen plaats. De plannetarie in de richting van een stratactie in de late namiddag op woensdag 15 december – aan de vooravond van de grote Europese top van staat- en regeringsleiders van 16 en 17 december. Die actie zou plaatsvinden onder slagzin 'Sla een web van rode draden rond de Europese instellingen' en zal dan eindigen in een zaal in de Europese wijk, waar er een meeting voor een ander Europa zal plaatsvinden, met allerhande sprekers uit binnen- en buitenland. Je kan de oproep nog steeds tekenen. Alle ondertekenaars worden op de hoogte gehouden van de volgende vergaderingen. ■

"La rivoluzione sera mondiale"! Reisverslag van het 27ste internationaal kamp van antikapitalistische en revolutionaire jongeren

→ door Gilles en Charlotte

Tijdens de schoolvakantie gaat de politieke activiteit onafgebroken door! Dit jaar vond van 24 tot 31 juli in Perugia (Italië) het internationaal jongerenkamp plaats.

Op het programma: kameraden ontmoeten, strijdervaringen uitwisselen, bijleren!

en natuurlijk samen feestvieren!

Het internationaal jongerenkamp, georganiseerd door de 4de Internationale, is een bijeenkomst van ongeveer 500 jongeren afkomstig uit verschillende Europese landen (gaande van Griekenland tot Portugal, via Frankrijk, Duitsland, Denemarken en ook Polen) en de rest van de wereld (Mexico,

Filippijnen, Zuid-Korea, ...).

De eerste bijzonderheid: het is een zelfbeheerd kamp. Het zijn dus de deelnemers die het doen bestaan, zowel vanuit praktisch (opkuis, bar, ...) als politiek (workshops, vergaderingen, ...) oogpunt. Dat vereist een goede dagelijkse coördinatie, die door de delegatievertegenwoordigers wordt verzekerd. Als je zin hebt om een glas te drinken? Dan moet je je "Che's" bovenhalen! Want het kamp heeft haar eigen munt, waarvan de wisselkoers bepaald wordt in functie van de welvaart van je land van herkomst. Zo is het mogelijk om solidariteit in woord en daad te ervaren.

Een ander kenmerk van het jongerenkamp is de (niet-gemengde) vrouwenruimte en de LGBTQI-ruimte (Lesbiennes-Homo-Bi-Trans-Queer-Inter-seksuelen). Deze twee ruimtes hebben tot doel om dieper over gender- en seksualiteitsvraagstukken na te denken en uit te wisselen over de situatie en strijd van vrouwen en seksuele minderheden van de verschillende landen. Zij bereiden ook de thematische, de (niet-gemengde) vrouwen- en LGBTQI-avonden voor. Door o.a. alternatieve feestervaringen worden andere verhoudingen gecreëerd, waardoor de heteroseksistische normen aan diggelen worden geslaan.

Een meervoudige Belgische delegatie

De Belgische delegatie telde 20 personen. Voor de helft samengesteld uit leden van de Jonge Antikapitalisten (JAC, een jongerenorganisatie die politieke solidariteit met de SAP). De andere helft was samengesteld uit nieuwsgierige sympathiserende jongeren. Deze diversiteit van de Belgische delegatie, en van het kamp in het algemeen, vormt een rijkdom waarvan wij allenmaal de waarde hebben kunnen inschatten: iedereen was met verschillende verwachtingen gekomen in functie van zijn of haar traject en baggage, maar iedereen heeft er, in wederzijds respect en

eerlijkheid, een plaats gevonden, in een goed samenhangende en geëngageerde groep. De Belgische delegatie heeft zich in het bijzonder laten horen in de discussies over de ecologische crisis en onze ecocapitalistische antwoorden, over islamofobie en racisme dat eveneens aan de linkerkant moet bestreden worden, en natuurlijk over de actualiteit van de nationale kwestie in België. Maar wij hebben eveneens kunnen discussiëren over de queer-theorie, de crisis van de linkerkant, de reactionaire rol van het Vaticaan tegenover vrouwenrechten en de algemene staking als onderdeel van een revolutionaire strategie.

Een antikapitalistisch en revolutionair antwoord opdat "de angst van kamp zou wisselen"

In kleine groepen vonden dagelijks bijeenkomsten tussen delegaties plaats, om de situatie van de verschillende landen te ontdekken en om ervaringen te kunnen uitwisselen. Deze bijeenkomsten lieten ons bijvoorbeeld toe om meer over de geschiedenis van de sociale strijd in Zuid-Korea te leren, de gevolgen van het olielek van BP op de voorbereiding van de top van Cancun (Mexico) in te schakken, de politieke herstelling van de linkerkant in Portugal (met het Bloco de Esquerda) alsook die in Frankrijk (NPA), de schulden crisis en de grote sociale mobilisaties tegen het IMF, de Europese Unie en de regering in Griekenland te bespreken. Het was ook een gelegenheid om eens te meer vast te stellen dat het kapitalisme overal bestaat, maar ons op een verschillende manier treft, en dat de krachtsverhoudingen en de antwoorten van de antikapitalistische en revolutionaire linkerkant eveneens variëren en voor debat zorgen.

Dit kamp heeft ons nog eens getoond dat we midden in een omvangrijke en veelvormige internationale crisis van het kapitalistische systeem zitten. Tegenover deze crisis is het belangrijk om de vraag te stellen welk alternatief wij tegen dit systeem kunnen bieden en welke krachten dit alternatief kunnen verdedigen. Het is om op deze vragen te antwoorden en om de

versplintering van de arbeidersklasse op wereldniveau te kunnen analyseren dat drie dagen van het kampprogramma aan de begrippen "klasse, gender en identiteiten" werden besteed.

De arbeidersklasse wordt verdeeld en doorgekruist door racistische en heteroseksistische onderdrukkingen, maar ook door de onderdrukking van jongeren.

Benvan de hoofdproblemen waaraan wij het hoofd moeten bieden is dat het klassenbe-

en de ervaringen te verenigen en de verdeeldheid te verbreken zodat "de angst van kamp verandert". Dit politieke werk moet effectief nuttig zijn om de uitgebuit- en onderdrukte te versterken en ze opnieuw vertrouwen te geven tegenover de anti-sociale aanvallen van de regeringen, die aan kapitalistische belangen verknocht zijn. In deze hergroeperingen is het belangrijk dat de afdelingen van 4de Internationale hun eigen ideeën en collectieve structuren kunnen bewaren zodat onze onafhankelijkheid

en revolutionaire perspectieven niet verloren gaan.

En nu de klassenstrijd!

Ook in België weten we dat de oplossing van de crisis van de Belgische Staat gepaard zal gaan met een massaal bezettingsplan (er moet 25 miljard euro bespaard worden): JAC en de SAP moeten klaarstaan, aanwezig en actief zijn in het verzet dat zal ontstaan tegen de sociale achteruitgang. JAC heeft zich vorig jaar in de ecologische strijd geëngageerd, alsook in de boycotcampagne voor Palestina (BDS), feministische (MDF, Wereldvrouwen) en antiracistische strijd. Het is belangrijk om dit werk voort te zetten, en onze krachten ook in te zetten in de nieuwe strijd tegen de besparingen, die in het bijzonder vrouwen, jongeren en migranten treft.

Wustzijn, het bewustzijn van deel uit te maken van een klasse met gemeenschappelijke belangen, sinds de neoliberale tsunami van de jaren '80 sterk vermindert is. Onze taak is om het herstel van dit bewustzijn te bevorderen. Een van de mogelijke antwoorden is die van de oprichting van een hergroepering (zoals NPA in Frankrijk) van alle antikapitalistische, ecologische, feministische, antiracistische, ... krachten om de strijd

We hebben dan terug de gelegenheid om in koor de woorden die we samen tijdens het jongerenkamp zongen, te herhalen: "La rivoluzione sera mondiale, e viva la quarta internazionale!" Alvorens de internationale aan te vatten, vervolgens de rest van de wijnoogst op te drinken en samen verder te dansen. Om tenslotte vaarwel te zeggen... tot volgend jaar! ■

Foto's: JAC

Het patriarchaat en het kapitalisme versterken gezamenlijk de vrouwenonderdrukking

→ door Denise Comanne (CADIJN)

Op 27 mei 2010 legde Denise Comanne (1949-2010) de laatste hand aan deze tekst, op de vooravond van haar overlijden. 's Anderdaags kreeg ze na de herdenkingsconferentie van de vijfde verjaardag van de Congolese onafhankelijkheid een hartaanval.

Het patriarchaat

De vrouwenonderdrukking is heel oud: het was er voor het kapitalisme, dat ook een onderdrukkingssysteem is, maar het is globaal. "Patriarchaat" is de onderdrukking dat vrouwen, op basis van hun vrouw zijn, ondergaan door mannen. Deze onderdrukking neemt bovenop het louter economische aspect verschillende vormen aan: taal, afkomst, stereotypen, godsdiensten, cultuur, ... spelen hier een rol. Het heeft een verschillend gezicht naargelang men in het Noorden of het Zuiden, in een stad of op het platteland leeft.

Het verzet tegen de ervaren onderdrukking of uitbuiting mondt ipso facto niet uit op het in vraag stellen van het patriarchaat. Ter vergelijking: de onderdrukte arbeidersklasse stelt in haar verzet niet automatisch het kapitalistisch systeem in vraag. Het is nochians "gemakkelijker" om op de onderdrukking van het patronaat te reageren dan op die van z'n partner. Men moet zich daarvoor eerst kunnen bevrijden van de meest gangbare stereotypen, of die nu biologisch zijn (verschil in geslachtsorganen of hersenen) of psychologisch (passief, buigzaam, narcistisch, ... karakter). Enkel zo kan men komen tot een politieke kritiek van het patriarchaat, als dynamisch machssysteem, dat zich reproduceert en zich tegen elke verandering van haar centrale kern

kant: de overmacht van de mannen.

Onder feministen, moet men bewust worden van deze onderdrukking en éénmaal bewust dat het een systeem is, het samen bestrijden om de emancipatie (de bevrijding) van vrouwen te kunnen realiseren.

Eigenschappen van patriarchaat

De mannelijke overheersing kan men niet herleiden tot een som van discriminaties. Het is een samenhangend geheel dat alle domeinen van het collectieve en individuele leven beheerst.

1. Vrouwen worden "dubbel uitgebuit". Naast hun job besteden vrouwen veel tijd aan huishoudelijk werk. Dit laatste heeft echter niet hetzelfde statuut als de werken men de loontrekkende uren van vrouwen optelt met hun huishoudelijke taken, vrouwen "meer werk" leveren dan mannen. Deze verdeeldheid in familiale taken en verantwoordelijkheden is volgens feministen de zichtbare kant van een sociale orde die steunt op de seksuele arbeidsverdeling. Dit is de taakverdeling tussen mannen en vrouwen, waarbij vrouwen prioriteit en natuurlijkerwijs geacht worden zich te wijden aan de huishoudelijke en private ruimte, terwijl mannen zich inzetten in de productieve en openbare activiteit.

Deze verdeling is verre van "complementair" en definieert een hiërarchie tussen de mannelijke (waardevolle) en de vrouwelijke (minderwaardige) activiteiten. Ze heeft in de werkelijkheid nooit overeenstemming met gelijkheid. De grote meerderheid van de vrouwen heeft, in ruime zin van het woord, immers steeds een productieve activiteit met het huis-

warmte en koude, droogte en vochtigheid om mannelijkheid en vrouwelijkheid te definiëren. Aristoteles gaf er de volgende verklaring aan: "Het mannelijke is warm en droog, gekoppeld aan vuur en positieve waarde. Het vrouwelijke is koud en vochtig, verbonden aan water en negatieve waarde". Volgens Aristoteles gaat het om een verschil in de natuurlijke eigenschap om bloed te "koken": de vrouwelijke menstruatie is de onvoltooide en onvolmaakte vorm van het sperma. De verhouding perfecte/onvolmaaktheid, zuiverheid/onzuiverheid, van sperma en menstruatie, en dus van mannelijk en vrouwelijk, vindt voor Aristoteles de oorsprong in een fundamenteel "biologisch" verschil. Dit verschil vertaalde zich dan ook in de maatschappelijke organisatie van Oudgriekse steden. Vrouwen werden niet als burger aanzien en deze sociale ongelijkheid werd dan ook toegepast in de vertegenwoordigingsorganen.

In andere samenlevingen worden andere "natuurlijke" eigenschappen aan mannen of vrouwen toegewezen. Dit leidt tot een hiërarchisering tussen de mannen- en vrouwengroepen. Bij de Inuits staan bijvoorbeeld de koude, het rauwe en de natuur aan de mannelijke kant, terwijl de warmte, het gare en de cultuur aan de vrouwelijke zijde passen. Dit is het tegenovergestelde van de Westerse maatschappijen, waar men man met cultuur en vrouw met natuur verbindt.

Het gaat niet om het ontkennen van elk biologisch verschil tussen man en vrouw. Een verschil vaststellen betekent immers niet automatisch het toekennen van een sociale ongelijkheid. Maar wanneer in een samenleving een geheel van "natuurlijke verschillen" tussen sociale groepen, en niet tussen personen, centraal staat, kan men spreken van een ongelijke sociale verhouding.

Deze redenering van "de natuur zit nu eenmaal zo in mekaar" is echter niet specifiek voor de overheersing van mannen op vrouwen. Men vindt het bijvoorbeeld ook terug in de manier waarop de positie van Zwarten wordt beschreven. Bepaalde redeneringen proberen elke vorm van uitbuiting en onderdrukking van Zwarten te rechtvaardigen, door hen een aangeboren "luiheid" toe te kennen. Men stelt dit mechanisme eveneens vast bij de beschrijving van proletariërs in de 19de eeuw: hun onvermogen om uit de armoede te geraken zou van nature voortkomen uit het feit dat ze van vader op zoon dronkaard zijn.

Dit soort redeneringen wil individuen in sociale verhoudingen integreren en de finieren in termen van "essentie" met vastgelegde eigenschappen, die natuurlijk zijn en dus niet veranderd kunnen worden. Eigenlijk legitimeert en rechtvaardigt dit de verhouding van ongelijkheden, uitbuitingen en onderdrukkingen in die samenleving.

5. Zonder strijd kunnen de "natuurlijke redeneringen" door de onderdrukten genterioriseerd worden. Wat vrouwen betreft komt bijvoorbeeld het volgende idee vaak naar voor: aangezien vrouwen de kinderen dragen en op de wereld brengen, zijn zij ook "van nature uit" geschiktter dan mannen om ze op te voeden. Nochtans zijn jonge moeders, na de geboorte, even radeloos als hun partner. Ze werden echter vaak psychologisch voorbereid (via de opvoeding en de normen die door de gehele maatschappij worden verspreid) om deze nieuwe verantwoordelijkheid op te nemen. De taakverdeling met betrekking tot kinderen (waarbij de materiële zorg van baby's bijna uitsluitend bij de vrouw ligt) is niet

"natuurlijk". Zij vloeit voort uit een sociale organisatie, van een collectieve maatschappelijke keuze die niet expliciet vermoed wordt. Het resultaat is bekend: het zijn vooral de vrouwen die hun werkstitutie moeten verzoenen met de familiale verantwoordelijkheden, en dit ten koste van hun gezondheid en hun professionele situatie. Mannen worden evenwel onthouden van het permanente contact met jonge kinderen.

Deze "natuurlijke vinden" van de sociale verhoudingen duidt onbewust (subtiel) op in het gedrag van de overheersers en overheersten en laat ze conform aan deze logica handelen. Mannen moeten zich aan de logica van eer houden (ze moeten op elk moment blijk

geven van hun mannelijkheid), terwijl vrouwen bescheidenheid, dienstigheid en gewilligheid aan de dag moeten leggen. Deze redenering van "natuurlijk vinden" gedragen door de overheersers, zorgt ervoor dat individuen van beide geslachten een uniek etiket opgeplakt krijgen. Wie niet in deze identiteit wil passen, wordt vervolgd of op z'n minst mishandeld, op basis van sociale oorsprong, huidskleur, geslacht, seksuele oriëntatie, ...

In de Westerse samenleving was het referentiekader lange tijd (en is in ruime mate nog steeds) die van de blanke, christelijke, heteroseksuele, burgerlijke man geweest. Enkel een individu dat deze kenmerken bezit, kon beweren een volwaardig persoon te zijn en kon dus voor de hele samenleving spreken. Alle anderen, of ze nu zwart, jood, zigeuner, homoseksueel, gastarbeider of vrouw zijn (deze laatste kunnen verschillende stigma's meedragen), moesten en moeten zich steeds rechtvaardigen om van dezelfde rechten te genieten als die van de overheersers. ■

<http://crearecreare.wordpress.com>

Een geestdriftige internationalistische, feministische en revolutionaire stem is niet meer:

Denise Comanne (1949-2010)

➔ door Eric Toussaint

Als revolutionaire en geëngageerde feministe in tal van plaatselijke en internationale gevechten tegen het kapitalisme, racisme en patriarchaat stond Denise Comanne zo'n 20 jaar geleden mee aan de wieg van de oprichting van KODEWES/CADTM samen met andere militanten en van verschillende organisaties waaronder ook de Socialistische Arbeiderspartij (vandaag LCR in Franstalig België).

In de loop van de jaren is CADTM uitgegroeid tot een wereldwijd netwerk in een dertigtal landen. Vrijdag 28 mei 2010 in de late namiddag is zij plotseling overleden ten gevolge van een hartaanval die haar in de straten van Brussel trof toen zij terugkeerde naar het station die haar zou

terugbrengen naar Luik. Zij kwam van een vergadering van een Forum over de 50e verjaardag van de onafhankelijkheid van Congo. Tijdens deze solidariteitsactiviteit met het Congolese volk blonk zij weer uit door haar geëngageerde tussenkomsten en door haar plezier in de omgang met mensen. Het plotselinge overlijden van Denise laat een enorme leegte na maar er zijn er velen die, door het contact met haar, haar gewicht hebben vervoegd tegen de dederwereldschuld en tegen elke andere vorm van onrechtvaardigheid en onderdrukking.

Als een onvermoebare revolutionaire, politieke militante van de SAP (Socialistische Arbeiderspartij, Belgische afdeling van de 4e Internationale) en ex-vakbondsafgevaardigde van het ABW in de stad Luik,

heeft Denise tot het einde toe binnen de sociale bewegingen gemilitieerd. Tijdens de jaren '80 werd zij geconfronteerd met repressie door de politie en het gerecht en dit voor haar engagement in de strijd van de werknemers van de stad Luik die opeenvolgende aanpassingsprogramma's kregen opgelegd om zo de openbare schuld te betalen. Zij is het slachtoffer geworden van opsluiting, haar telefoon werd afgeapt en zij werd veroordeeld voor deelname aan stakings- en straatacties. ... Dit alles heeft haar doortastendheid allen maar versterkt om te vechten voor sociale rechtvaardigheid en voor revolutionaire veranderingen. Voor haar was de strijd van de volkeren in het noorden en in het zuiden tegen de dictatuur van de schuldeisers en van de schuld dezelfde. Vijfdagen

voor haar overlijden heeft zij nog actief deelgenomen aan de redactie en aan de overname van een oproep met de titel: "Vrouwen van Europa, sta op!" (<http://www.cadtm.org/Femmes-d-Europe-sou-levez-vous>).

Geestdriftig en enthousiast

Een uitdrukking: "Wij, vrouwen van CADTM, eisen de onmiddellijke opheffing van de betaling van de Griekse openbare schuld! Wij eisen dat er vanaf heden een onderzoek wordt gevoerd naar deze schuld om zo te bepalen welk deel van deze schuld illegitiem is zodat die gewoonweg kan worden afgeschakt! Wij eisen dat er een halt komt aan de uitgaven voor bewaarpending en de alzo bespaarde sommen zouden kunnen worden geïnvesteerd in sociaal nuttige dingen: de sociale noden en de strijd tegen discriminaties en geweld tegen vrouwen. Wij roepen op tot een revolutie tegen de besparingen die de kapitalisten opleggen."

Denise heeft met enthousiasme aanvaard kandidaat te zijn voor de Belgische wetgevende verkiezingen van 13 juni 2010 op de lijst van het "Front des Gauches". Uit haar publieke verklaring voor haar kandidatuur blijkt duidelijk haar gedrevenheid: "Ik revolteer onophoudelijk tegen de onrechtvaardigheid van het kapitalistische systeem waarvan ik de gevolgen heb gezien in mijn leven als vrouw, als arbeider. Het is daarom dat ik militieer. Ik ga akkoord om kandidaat te zijn op de lijst van Front des Gauches omdat men uiteindelijk, na zoveel jaren van proberen, een stap vooruit heeft gezet in de richting van de radikaal-linkse eenheid." (<http://frontdesgauches.be/candidats/liste-chambre-a-legg/denise-comanne.html>).

Denise was een internationaliste in denken en doen: een solidariteitsmissie naar de Poolse arbeiders in 1983, een afvaardiging naar de Britse mijnwerkers tijdens hun lange staking van 1984-1985, animatie en coördinatie van de vrijwillige werkbrigades in Nicaragua om de Sandinistische revolutie te steunen tussen 1985 en 1989, deelname aan solidariteitsacties met het Palestijnse volk, na de genocide in 1994, Benin, Togo, Zuid-Azië (India, Bangladesh, Sri Lanka, Nepal) en in Latijns-Amerika (Nicaragua, El Salvador, Guatemala, Mexico, Cuba, Venezuela, Brazilië...) om zo de internationale solidariteit te ontwikkelen en

het netwerk van CADTM te versterken. Ze werkte ook actief mee aan de uitbreiding van het Wereld Sociaal Forum, aan de solidariteit in België met de mensen zonder papieren (Denise was lid van CRACPE dat meer bepaald strijdt tegen de gesloten centra), zonder haar rol te vergeten in de uitgave van het boek van CADTM met als titel "De andere stemmen van de planeet".

Zij deed daarvan de eindredactie tussen 2007 en 2009 en ze schreef daarvoor geestdriftige edito's en artikels. Denise wist ook hoe belangrijk het was om de ideënstrijd te voeren en zij maakte er een erezaak van om een verkoopstand van de publicaties van CADTM op te zetten. Toen zij op vrijdag 28 mei in de late namiddag stierf droeg zij een koffer met daarin boeken en tijdschriften van CADTM!

Denise was een zeer actieve feministe en zij was eveneens lid van het internationale netwerk van de Wereldvrouwen. Vlak voor haar dood heeft zij de laatste hand gelegd aan een Belgische bijdrage: "Waarom is CADTM feministisch?" Zij maakt daarin een scherpe kritiek en autokritiek van haar eigen organisatie. Dit document is een belangrijke bijdrage voor het geheel van het netwerk van CADTM, actief in 29 landen.

montage: Little Shiva

Denise Comanne en Eric Toussaint, Cuba 2007

Het beleg van Israël van Israël belegeren

door Omar Barghout

Niettegenstaande het beleg van Gaza door Israël en de toenemende verjaging van de bewoners uit de Negerwoestijn en uit Oost-Jerusalem, hebben de Palestijnen toehouding en reden om blij te zijn. In Washington heeft een voedselcoöperatieve een resolutie gestemd die oproept om Israëlische producten te boycotten.⁽¹⁾ Daarmee wordt duidelijk dat de boycotbeweging - in juli reeds 5 jaar - uiteindelijk de Atlantische Oceaan heeft overgestoken. Steun aan deze oproep kwam van belangrijke personaliteiten, zoals van

Nobelprijswinnaar Desmond Tutu en Maïread Maguire, en van de speciale rapporteur van de Verenigde Naties voor de Palestijnse gebieden Richard Falk.

De beweging voor de boycot, desinvesteringen en sancties (BDS) tegen Israël werd in 2005 gelanceerd, één jaar nadat het Internationaal Strafhof in Den Haag had verklaard dat de muur en de door Israël gebouwde kolonies op bezet Palestijns grondgebied illegaal waren. Meer dan 170 politieke partijen, vakbonden, massabewegingen en Palestijnse NGO's gaven hun fatsoen aan deze beweging, die geleid wordt door een coalitie van organisaties uit het middenveld.

Deze kampanje, die geworteld is in één eeuw van Palestijns burgerverzet, en geïnspireerd is door de anti-apartheidstrijd, overstijgt vorige, voortgenomen boycotten omdat het een globale benadering is voor de realisatie van Palestijnse zelfbeschikking. De Palestijnen in het historische Palestina en in ballingschap verenigen tegenover een toenemende versnippering.

BDS hanteert geen recept van een politiek programma en benadrukt daarentegen dat de fundamentele rechten, die erkend worden door de VN moeten verwezenlijkt worden. Die rechten komen overeen met de drie belangrijkste segmenten van het Palestijnse volk: stopzetting van de bezetting

De militanten van BDS zijn er in geslaagd om financiële instellingen in Scandinavië, in Duitsland en elders te overtuigen om geen investeringen meer te doen in die bedrijven die medeplichtig zijn aan de Israëlische schendingen van het internationaal recht. Vele internationale vakbonden hebben de boycot onderschreven. Na de aanval op de vloot hebben vakbonden van dokwerkers in Zweden, India, Turkije en de USA een oproep overgenomen van Palestijnse vakbondsmensen om het lossen van Israëlische schepen te blokkeren.

De steun aan BDS door culturele personaliteiten zoals John Berger, Naomi Klein, Iain Banks en Alice Walker en de golf van annuleringen van evenementen in Israël door artiesten zoals Meg Ryan, Elvis Costello, Gil Scott-Heron en The Pixies hebben het internationaal karakter van de beweging verzekerd en de solidariteitsbeweging vooral in het Westen dichterbij elkaar gebracht. Het eerdere scepticisme over de slaagkansen is niet meer aan de orde.

De Boycot van binnenuit ("Boycott from Within"), een belangrijke protestbeweging vandaag de dag in Israël, werd in 2009 opgericht om de oproep van het Palestijnse BDS te ondersteunen. Een wetontwerp dat zware boetes zou opleggen aan Israël's die zich zouden engageren tot of zouden inzetten voor een boycot tegen Israël werd onlangs in eerste lezing aangenomen in de Knesset. Dit onderstreept de vrees van Israël inzake de wereldwijde draagwijdte en de impact van BDS als geweldloze kampanje. In vele opzichten is het duidelijk dat het Palestijnse "Zuid-Afrikaanse moment" is aangebroken. ■

(1) "Food co-op in Rachel Corrie's hometown boycotts Israeli goods"; door Natasha Mozgova. *Ha aretz*, 20 juli 2010
(2) "The war's seventh day"; door Ben-Zur, *Ha aretz*, 3 maart 2002

www.flickr.com/photos/aphabetaunlimited/41301960/in/photostream/
foto: http://palestinechronicle.com/view_article_details.php?id=15183

Israël: Knesset fascistisch

Een duizelingwekkende eindeloze afdaling in de afgrond

door Michel Warschawski

Deze week begint voor de Knesset (het Israëlisch parlement) de zomervakantie. Tijdens de laatste dagen van deze zitting werden er zeer veel overuren gedaan om diverse voorstellen te presenteren die allemaal tot doel hebben de Staat te beschermen tegen de interne vijand.

Ziehier enkele van de vele voorstellen: voorstel om de islamitische beweging illegaal te verklaren; organiseren van een referendum over de vraag of de regering een vredesakkoord mag aanvaarden met daarin het terugtrekken uit Oost-Jerusalem of de Golan hoogvlakte; het verkrijgen van de Israëlische nationaliteit op voorwaarde dat men zich loyaal verklaart tegenover de Staat als Joodse Staat; criminalisering van de burgers die sancties en/of een boycot voortstaan tegen Israël, in het bijzonder van producten uit de kolonies. En daar bij ook nog het oude voorstel om elke openbare herdenking van de Nacha (de op-richting van Israël, een catastrofe voor de Palestijnen) te verbieden.

De Knesset lijkt meer en meer op de meest recente wetten die er zijn aangenomen: fascistisch, met de meest minuscule en lamentabele oppositie. Hoeft het dan te verbazen dat het voor de Knesset moeilijk is iemand zoals Hanin Zoabi in zijn rangen te aanvaarden, vooral omdat zij niet uitgesloten kan worden? De Knesset heeft haar bepaalde rechten als verkozen publieke persoonlijkheid ontnomen. Ik voel van harte mee met Hanin Zoabi, Jamal Zahalka, Dov Hanin en het handjevol geestelijke gezonde mensen die er nog overblijven in deze legislatuur en die verplicht zijn te werken naast een honderdtal onbeschofte en brutale zwakzinnigen waarvan het verbale geweld vroeg of laat zal omgezet worden in echte agressie.

Hanin Zoabi

Internationaal isolement

We hebben deze legislatuur rechtsreeks geërfd van de bloedige aanval tegen de inwoners van Gaza in de winter van 2008/2009. De bijna unanieme steun aan de misdaden van Olmert, Barak en Ashkenazy heeft deze fascistische Knesset geschapen waarin Benjamin Netanyahu lijkt op een gematigde staatsman en Tzipi Livni op een radicale uiterst linkse militant.

De Staat Israël ervaart hierdoor momenteel een nooit gezien isolement en zelfs de "vriendschappelijke atmosfeer" van de laatste ontmoeting tussen Netanyahu en de VS-president kunnen het gevoel van onbehagen in het Witte Huis niet verberogen in verband met de Israëlische acties. Het dodelijk geweld van het leger tegen de Vrijheidsvloot heeft de wereld geschokt, niet alleen omwille van de talrijke doden en gewonden maar vooral omwille van de boodschap die Israël wilde brengen: wij doen wat wij willen, zonder rekening te houden met het internationaal recht, met

ons imago en met de gevolgen voor de internationale gemeenschap, in het bijzonder voor onze strategische bondgenoot Turkije. "We hebben aan de wereld getoond dat we bereid zijn gek te worden" bazuinde Tzipi Livni na het bloedbad in Gaza. Dit bewijst dat er een erfenis is van Golda Meir (Israëls eerste minister) die ooit verklaarde: "Wat de goys zeggen is niet belangrijk, wat is wat de joden doen". Maar zij was ook gewend op te scheppen met onder andere als gevolg de nederlaag van de oorlog van "Yom Kippur" in 1973. Er wacht Israël ongetwijfeld een nieuw "Yom Kippur" dat nog meer bitter zal zijn. Het is gewoon nog maar een kwestie van tijd, en het zal ongetwijfeld uit het Noorden komen.

We beleven een duizelingwekkende eindeloze afdaling in de afgrond. De Grieken zegden dat de goden hun vijanden eerst gek maakten alvorens ze te verslaan. Alle wetten die de Knesset in zijn laatste zitting heeft voorgesteld en de weigende vergadering die dit heeft gedaan, zijn de uitdrukking van de waanzin voor de val. ■

België verzinkt in moeras van wereldwijde oorlog tegen terreur

→ door Luk Vervaeke, *gevangenisleuwer*

De Britse schrijver Tariq Ali schreef in een opiniestuk in The Guardian (30 juli) dat de Amerikaanse militaire documenten die gepubliceerd werden op Wikileaks.org aantoonen dat het "verzet zich heeft verspreid tot in elke uithoek van Afghanistan". Hij deed een oproep aan Obama om "alle drogredenen om deze oorlog te voeren aan de kant te schuiven en hoogdringend een existentiële strategie te ontwikkelen".

Knieval

In Nederland is zo'n existentiële alvast een feit. Na vier jaar, 24 dode soldaten en 140 gewonden kwam op 20 februari 2010 een eind aan de Nederlandse deelname. De Nederlandse regering viel toen ze moest beslissen om haar troepen tot augustus 2011 in de provincie Uruzgan te houden. Met als resultaat dat de Nederlandse militairen op 1 augustus het commando van de regio overdroegen aan de Australische en Amerikaanse troepen en terugkeerden naar Nederland.

België daarentegen lijkt meer en meer te verzinken in het moeras van 'de wereldwijde oorlog tegen de terreur'. Het kernkabinet besloot op 19 maart 2010, op Amerikaanse vraag en zonder parlementaire debat, de al zeven jaar durende Belgische deelname aan de Afghanistan-oorlog te verlengen tot eind 2011. De oppositiepartijen spraken van een "knieval voor de Amerikanen". Onze regering viel op 6 mei, maar dan wel over BNV, en niet over Afghanistan.

Oorlogsterreur

Een maand later gaf de Belgische Justitie een positief advies op de Amerikaanse vraag tot uitlevering van de voetballer-terrorist Nizar Trabelsi. Trabelsi werd op 13 september 2001 in Brussel aangehouden en tot tien jaar opsluiting veroordeeld voor het beramen van "een terroristische aanslag tegen de militaire basis van Kleine Brogel". Trabelsi heeft

de plannen bekend en is intussen bijna aan het eind van zijn gevangenisstraf. Op basis van het positief gerechtelijk advies voor zijn uitlevering overlegt onze minister van Justitie nu met zijn Amerikaanse tegenpartij onder welke voorwaarden die uitlevering kan plaatsvinden.

Niemand betwist dat België aanslagen op zijn grondgebied moet verhinderen en strafbare feiten ook daadwerkelijk moet bestraffen. Maar die repressie klinkt vals als België geen onduidelijkzinnige van Amerika onafhankelijke vredespolitiek ontwikkelt.

Zo zou België er in de eerste plaats mee moeten stoppen zelf deel te nemen aan oorlogsterreur en net als Nederland zijn troepen uit Afghanistan moeten terugtrekken. Zo zou België de Amerikaanse atoombasis van Kleine Brogel moeten sluiten, zoals al jaren door de vredesactivisten wordt bepleit, op basis van artikel 2 van het nonproliferatieverdrag voor nucleaire wapens.

Hardeste detentievoorwaarden

En wat met de gevangenen? In de 'oorlog tegen het terrorisme' schoven de Verenigde Staten alle internationale normen en conventies inzake de behandeling van gevangenen opzij. Foltering, kidnapping, onbeperkte detentie zonder vorm van proces, geheime gevangenschappen en uitlevering werden er sinds 9/11 een officiële politiek. Volgen wij de Amerikanen ook op dat vlak? Of denken we dat een behandeling die de rechtsstaat en de mensenrechten respecteert, die kiest voor discussie en overleg uiteindelijk meer effectief zal blijken en een rechtvaardige vrede en veiligheid dichterbij zal brengen?

De Tunesiër Trabelsi kreeg in België de draconische straf van tien jaar effectieve gevangenisstraf voor een plan, niet voor een daad. Van die tien jaar heeft hij er drie jaar regeen uitgezet. Onder de hardste detentievoorwaarden die in België denkbaar zijn, jarenlange isolatie inclusief, en zonder

één minuut strafvermindering.

Sociaal doodvonnis

Voor dat terroristische plan is Trabelsi niet alleen in België veroordeeld, maar werd hij achteraf ook in Tunesie tot twintig jaar veroordeeld. In de VS wacht hem, als hij schuldig wordt bevonden voor nog altijd voor dezelfde feiten ("het beramen van moord op Amerikaanse burgers door het gebruik van massavernietigingswapens en lidmaatschap van een terroristische organisatie"), een straf van – zo staat te lezen in een document van het Amerikaanse ministerie van Justitie aan de Belgische Justitie – "two times life without parole".

Maar ook als hij niet schuldig wordt bevonden is er de mogelijkheid dat hij toch levenslang wordt vastgehouden omdat hij een "gevaar voor de VS" betekent. Door het licht op groen te zetten voor zijn uitlevering aan de VS tekent de Belgische Justitie Trabelsi's sociale doodvonnis. Het contrast met de overwegingen die het Europees Hof voor de Mensenrechten maakt, is groot. Dat besliste op 6 juli 2010 de uitlevering van vier in Groot-Brittannië voor terrorisme vastgehouden personen aan de VS alvast te verbieden omdat het eerst onderzoek en antwoord wil op de vraag: "Is de lengte van hun mogelijke straf en, in dat geval, hun latere verblijf in een 'maximum security prison' een schending van artikel 3 van de Europese Conventie van de Rechten van de Mens?"

België zou zich tenminste dezelfde vragen moeten stellen. Met een Belg als president van de Europese Unie en een Belgisch premier voor zes maanden aan het hoofd

van de Europese Ministerraad zou België Europa op één lijn kunnen brengen. De lijn van een onmiddellijke exitstrategie uit deze oorlog; door terugtrekking van de troepen en door te weigeren om Europese terreur-gevangenen uit te leveren aan de VS. ■

artikel verschenen in *www.oprechte.be*
Gevangenisleuwer Luk Vervaeke

foto: <http://vpered.org.ru>

Tegen de stroom Russen bij de Vierde Internationale

→ door Arthur Blechschmidt en Tim Niessner

Algelopen februari sloot de Russische organisatie Vpered zich aan bij de Vierde Internationale, de internationale samenwerking van revolutionaire organisaties waarvan ook de SAP deel uit maakt. Onze Duitse vrienden van Avanti hadden een interview met hen.

Wat is Vpered?

We zijn een socialistische organisatie, onze naam betekent "Vooruit". We zijn vrij klein; we hebben enkele tientallen leden. Dat is trouwens niet ongebruikelijk voor linkse groepen in Rusland. We zijn hoofdzakelijk actief in het Europese deel van Rusland, vooral in Moskou.

Wat zijn jullie politieke doelstellingen?

Centraal voor ons op dit moment staan de opbouw van een activistische vakbeweging en meehelpen bij de opbouw van sociale bewegingen. We zijn voorstander van onafhankelijke bewegingen en vakbonden die zelf hun koers bepalen en zich niet laten instrumentaliseren door bijvoorbeeld de liberale oppositiepartijen. Gelukkig bestaan er activistische vakbonden waarin we actief kunnen zijn en we spelen een belangrijke rol in het organiseren van solidariteitscampagnes voor bijvoorbeeld vakbondsleden die vanwege hun activisme ontslagen worden.

Daarnaast is activisme rond huisvesting en woningnood belangrijk. Deze beweging is op het moment de meest invloedrijke beweging in Rusland. Het gaat om duizenden mensen die zich ook per wijk organiseren. Vaak moeten publieke voorzieningen als parken wijken voor megaprojecten als de bouw van grote winkelcentra.

Een andere beweging is die tegen bezuinigingen op het onderwijs. Ook in Rusland wordt onderwijs steeds meer ondergeschikt gemaakt aan marktwerking. Ten slotte is anti-lacisme belangrijk. Enkele maanden geleden vond in Moskou de grootste antifascistische betoging tot nu toe plaats, ter herdenking van de vermoorde advo-

caat Stanislav Markelov die bekend stond om zijn hulp aan vervolgde antifascisten. Stanislav had duidelijke politieke overtuigingen: hij was links en antifascist. De twee verdachten van zijn moord zijn lid van een neonazi groepering.

Hoe kijkt men in Rusland nu aan tegen socialisme?

Het meest belangrijke verschuipsel is de depolitiserings van de Russische gemeenschap, een proces dat al tien jaar aan de gang is en nauw verbonden is met de opkomst van Putin. Aan de ene kant zien we dat de Russische elite fel neoliberal is, tegelijkertijd zien we allerlei nationalistische propaganda die aansluit op de Russische Orthodoxe kerk en die de tsaristen eert. Maar het regime blijft ook verwijzingen maken naar het stalinisme. Stalinisme wordt dan vooral gezien als een reeks nationalistische symbolen, zoals de Russische overwinning in de Tweede Wereldoorlog en de machtspositie van Rusland tijdens het stalinisme.

Socialistische en democratische ideeën zijn in deze omstandigheden heel moeilijk te verspreiden. Veel mensen denken in clichés: je kunt bijvoorbeeld liberaal zijn en voor de democratie - of je bent patriotisch, voor Stalin en voor de Orthodoxe kerk. Als

Welke rol speelt de Communistische Partij nu in Rusland?

Wat betreft de omvang is het nog steeds een massapartij. In de laatste jaren kon de partij tijdens verkiezingen zelfs enkele successen boeken. Maar mensen stemmen niet op de partij vanwege een socialistisch programma maar omdat ze gezien wordt als de enige oppositiepartij. De partij gebruikt voornamelijk patriotische en nationalistische retoriek. En in enkele belangrijke kwesties steunt ze de huidige regering onvoorwaardelijk, bijvoorbeeld tijdens de oorlog met Georgië. Links van de CP heb je een hele reeks kleine linkse groepen – veel van deze zijn pro-stalinistisch. De laatste jaren zien we ook de opkomst van een anarchistische beweging. ■

Dit artikel verscheen eerder in *Avanti, krant van de Duitse Revolutionair-Socialistische Bond*.
Vertaling: redactie Grenzeloos.

Berlusconi op de schopstoel: Italiaanse bourgeoisie zoekt alternatief

door Freddy De Pauw

De Italiaanse premier Silvio Berlusconi is een cruciale bondgenoot kwijt. Gianfranco Fini. De twee werkten bijna 16 jaar lang nauw samen om Italië naar rechts te duwen en het met een rechts beleid te besturen. Maar Fini, de man die ooit de neofascistische MSI leidde en ondoopte tot de postfascistische Nationale Alliantie (AN), oordeelt dat het bewind van Berlusconi ontspoorde en in veel opzichten – immigratie onder meer – veel te rechts is. Achter die breuk zit echter ook de zoektocht van de leidende kapitalistische kringen om een vervanger te zoeken voor Berlusconi.

Het zijn niet de "fratsen" van Berlusconi die de emmer bij de bourgeoisie doet overlopen. Wel de vrees dat hij de verhoudingen al te polariseert en met sociaal vuur speelt. De Italiaanse arbeiders zijn toernooier voor hun doen mak hebben, murw geslagen door tegenslagen en ontmoedigd door het gebrek aan een geloofwaardig links alternatief. Maar een verdergaande sociale afbraakpolitiek kan tot risikante mobilisaties leiden. Die bourgeoisie is nooit erg enthousiast geweest over Berlusconi die ze als een parvenu beschouwt en ze was niet ontvreemd over centrumlinks dat de "flexibiliteit" verder doorwilde tot vreugde van het patronaat.

Derde pool

Invloeding patronale kringen zijn ook weinig opgezegt met het gewicht van Umberto Bossi en diens Lega Nord in de regering. Het patronaat van de KMO's in het noorden is daar wel mee opgezegt, het vormt de ruggegraat van de Lega, maar de patronale top zoekt al een tijdje een alternatief. De grote architect daarvan is Luca Cordero de Montezemolo, baas van Fiat en jarenlang voorzitter van de patronale organisatie Confindustria. Sinds eind vorig

jaar leidt hij een stichting die het "politieke centrum" weer tot leven wil brengen. Een derde "pool" tussen een rechts blok en centrumlinks.

Rechts, dat was toernooier de PDL, Popolo della Libertà (Volk van de vrijheid), die er twee jaar geleden kwam na de fusie tussen

Berlusconi's Forza Italia en de AN van Fini. Samen met de Lega Nord waarmee Berlusconi zeer goed opschiet. Een andere groep, de kleine christendemocratische UDC van Casini, was eruit gestapt. Voor Montezemolo is die UDC (electoraal gewicht rond 6%) een van de bouwstenen voor een nieuw centrum. Hij kan ook rekenen op de groep rond Francesco Rutelli, ooit de kandidaat-premier van links. Maar dat en enkele kleinere groepen maakt nog geen derde pool. Met Fini erbij zou dat al veel meer het geval zijn, dat zou die pool veel geloofwaardiger maken.

Berlusconi zette zijn eerste openbare politieke stap eind 1994 door te verklaren dat moest hij in Rome wonen, hij voor Fini als burgemeester zou stemmen. Enkele weken later had Berlusconi zijn eigen partij, Forza

Italia, en vormde hij blok met Fini's nieuwe AN om kort daarop de verkiezingen te winnen en samen te regeren. Fini stunde zijn partij een gematigde koers uit, tot ergernis van talrijke fascistische die er in bosjes uit stapten en werd een graag geziene gast op de feesten van l'Unità, de krant van de ex-communisten. Fini werd een van de populairste politici van het land en was zo een grote troef voor Berlusconi.

Wrijvingspunten

Het zag er zelfs naar uit dat Fini ooit de politieke erfgenaam van "il cavaliere" Berlusconi zou worden. Maar deze luisterde steeds meer naar die andere bondgenoot, Bossi van de steeds racistischer Lega Nord. Fini leunde op ethische kwesties bij centrumlinks' aan, inzake migratie nam hij zeer duidelijk afstand van de minister van Binnenlandse Zaken Maroni (Lega), bij voorbeeld met een pleidooi voor stemrecht voor vreemdelingen. De jongste maanden kwam daar de grote onvrede bij over de onopbouwelijke hetze van Berlusconi tegen de magistraten, alweer in de vorm van nieuwe wetten.

Fini heeft dan maar de stap gezet naar een autonome politieke beweging, de meeste van zijn vroegere luitenanten van AN bij Berlusconi achterlatend. De volgende stap was eruit gestapt. Voor Montezemolo is die UDC (electoraal gewicht rond 6%) een van de bouwstenen voor een nieuw centrum. Hij kan ook rekenen op de groep rond Francesco Rutelli, ooit de kandidaat-premier van links. Maar dat en enkele kleinere groepen maakt nog geen derde pool. Met Fini erbij zou dat al veel meer het geval zijn, dat zou die pool veel geloofwaardiger maken.

En links?

Bij Links blijft het huilen met de pet op. Luigi Bersani, de leider van de "Democra-

Puerto Rico:

Een nieuwe beweging tegen hedendaags kolonialisme

door Antonio Carmona Baez

In Puerto Rico is een nieuwe generatie in het strijdperk getreden tegen het neoliberaale kolonialisme op het eiland. Hetzelfde soort overheids geweld dat in Toronto tegen de anti-G20 protesten of in Griekenland wordt gebruikt doet zich nu voor op het Caribische eiland.

Op 30 juni viel de politie tientallen vreemde demonstranten aan als reactie op massale mobilisaties. Studenten, die in juni een overwinning wisten te behalen in de strijd tegen het privatiseren van hoger onderwijs, lopen voorop in de beweging.

Een overwinning voor de beweging

De studenten konden op de steun rekenen van grote vakbonden als die van de docenten en universitaire werknemers. Sindsdien verzetten ook andere delen van de samenleving zich dagelijks tegen het bewind van gouverneur Luis Fortuño. Alhoewel Fortuño in november 2008 aan de macht kwam door een grote verkiezingsoverwinning bleek zijn harde neoliberale agenda zeer onpopulair te zijn. Fortuño probeert de gevolgen van de wereldwijde economische crisis tegen te gaan door het privatiseren van zijn overheidsdiensten, water en riolering en de ombudsman voor vrouwen rechten. De crisis diept zich ondertussen steeds verder uit en terwijl de rechtse rege-

ring furieus reageert op protesten, lijkt de recente overwinning van de studenten de vonk in het kruiwat te zijn geweest.

De staking aan de Universiteit van Puerto Rico (UPR) liep af op 21 juni, nadat twee maanden lang tien campussen met bijna 65.000 studenten aan het einde van het academische jaar stil hadden gelegen. De studenten boekten na deze langdurige, gespannen confrontatie een weergalooze overwinning. Deze overwinning was te danken aan een studentenbeweging die erin slaagde een brede coalitie te bouwen tegen de erosie van de toegankelijkheid van de grootste universiteit in de Caribische eilanden.

Nadat politie en mobiele eenheid verschillende keren studenten, ouders en journalisten hadden aangevallen en verwond werd eindelijk, na juridische bemiddeling, een akkoord bereikt. Dit akkoord willed de voornaamste eisen van de studenten in: geschrapt studie-beurzen werden opnieuw ingevoerd, een verhoging van de inschrijfgelden werd uitgesteld en stakingsleiders gevrijwaard van strafmaatregelen. Het akkoord werd onder andere zo enthousiast onthaald als een voorbeeld gezien omdat eerdere stakingen aan de UPR beëindigd werden met dodelijk geweld.

Groeiende repressie

Het idee dat god, toegankelijk onderwijs bijdraagt aan economisch herstel gaat

zijn wonden opgelopen bij de zeer zware nederlaag van twee jaar geleden. Sommigen stellen hun hoop op Nico Vendola, de gouverneur van Apulie (Bari), die uit Rifondazione Comunista komt en kandidaat wil zijn bij voorverkiezingen voor het leiderschap van centrumlinks.

Al die politieke manoeuvres spelen zich af tegen een achtergrond van sociale kalnte. De zwakke sociale mobilisatie maakt het voor de resten van uiterst-links zeer moeil-

lijrecht in tegen de Amerikaanse trend om studenten op te zadelen met enorme schulden. Al tientallen jaren lang wordt er bezuinigd op openbaar onderwijs. Tijdens de studentenstaking verklaarde het universiteitsbestuur geregeld dat het inschrijfgeld, toen nog minder dan 2000 dollar per jaar voor bachelor studenten, geen onoverkomelijke hindernis zou zijn. Maar hoewel het waarschijnlijk klopt dat universiteit onderwijs in Puerto Rico goedkoper is dan waar dan ook in de VS, is het gemiddeld inkomen ook veel lager. Volgens de criteria van de Amerikaanse overheid heeft 48 procent van de bevolking van Puerto Rico in armoede en de kosten van het levensonderhoud in San Juan zijn veel hoger dan in Amerikaanse staten als Louisiana of Mississippi. Toegankelijk, publiek hoger onderwijs is een punt van trois voor veel mensen aan de UPR. Zij willen niet in de voetsporen treden van een instituut als de Universiteit van Californië waar, ondanks protest en bezettingen, de studenten in november een verhoging van het inschrijfgeld met bijna een derde niet konden tegenhouden. ■

Puerto Rico is de oudste kolonie ter wereld. Het is een klein Spaans eiland, Caribisch land met ongeveer 4 miljoen inwoners. Sinds de Cubaans-Spaanse Amerikaanse oorlog van 1898 is het een kolonie van de Verenigde Staten. Puerto Ricanen zijn tweedeklassige Amerikaanse burgers, geschikt om op te komen drijven als soldaat voor het voeren van oorlog, maar zonder stemrecht voor of verkiezingsdeelname in het Amerikaanse congres.

liik om overeind te krabbelen. Vandaar dat ontgoochelde militanten die toch nog iets willen ondernemen, voorlopig hun steun geven aan het Italia di valori (Idv) van gewezen magistraat Antonio Di Pietro. Omdat hij teminste hardnekkig het systeem Berlusconi aanvalt, vaak tot ergernis van de PD. De zwakte van die oppositie blijft nog altijd Berlusconi's sterkste troef. ■

(uit *Uitpers* nr. 123, 12de jg., september 2010)

Sociaal conflict in Panama leidt tot bloedbad

door Bruno De Wit

Via de media konden we vernemen dat er in Panama een strijd aan de gang was tegen een nieuwe asociale wet en er ook een staking bezig was op de werven van een internationaal consortium. Het Belgische baggerbedrijf Jan De Nul maakt daarvan deel uit. Voorlopige tol: 9 stakers doodgeschoten, honderden gewond en honderden aangehouden. Dringend tijd voor interna-

hygiënische was- en slaangelegenheden, veilige werkomstandigheden. De staking werd massaal opgevolgd. Na 4 dagen gingen alle arbeiders echter opnieuw aan het werk omdat gedreigd werd alle stakende werknemers te ontslaan. Tijdens de actie werden alle toegangen tot de werven gecontroleerd door politie en moesten werknemers zich identificeren, dit met de bedoeling de stakingsleiders te kunnen arresteren. De volgende dagen werden meerdere vakbondsverantwoordelijken van 'SUNTRACS' aangehouden. Een aantal van hen bevestigden zich nog steeds in de gevangenis. Het conflict over Wet nr 30 en het sociaal conflict op de werven van het Panamakanaal raakten op een bloedige manier met elkaar vermengd. Ook al omdat de repressie van de regering tegenover de stakers en vakbonds-verantwoordelijken een voorproefje lijkt van wat de nieuwe wet zal brengen. De voorbije 2 weken kwamen tijdens protesten al 9 arbeiders om het leven, honderden raakten gewond. Tegelijk werden minstens 300 betogers en stakers gearresteerd.

tionale actie en solidariteit. Rood sprak met Tom Deleu, van het Internationaal secretariaat van ACV bouw-industrie & energie.

“Op dit moment is de situatie in Panama gekalmeerd, liggen de protesten stil en zijn de gevangengenomen syndicalisten voorlopig, op vrije voeten. Echter naar de toekomst toe is er grote angst, want de gecontesteerde wet is nog steeds niet van de baan.” Aldus Tom Deleu via de telefoon.

Tom doet op de site van DeWereldMorgen zijn verhaal:

“Via de Internationale vakbond van Bouw- en Houtwerknemers (BWI - Engelse afkorting) werd ACV bouw – industrie &

nemer in het tijdelijke consortium is het Spaans bedrijf ‘Sacyr Vallehermoso S.A.’. Het Belgische baggerbedrijf Jan De Nul maakt deel uit van dat consortium. Zo kon ‘Jan de Nul’ mee lucratieve contracten in de wacht slepen voor de verbreding en verdieping van het Panamakanaal en de bouw van het nieuwe sluitzencomplexen. Op de werven van het consortium brak begin juli een staking uit.

De Panamese bouwvakkers, lid van de vakbond ‘SUNTRACS’, legden het werk neer om te protesteren tegen de loon- en arbeidsvoorwaarden. Eisen van de stakers zijn: meer loon, betalen van overuren,

aanse vakbonden, omdat beide landen ook in dat internationaal consortium zitten. Deze vakbonden hebben op hun beurt ook actie ondernomen. ACV bouw – industrie & energie zal zo snel mogelijk een onderhoud vragen, samen met het ABW, met de directie van het Belgische bedrijf ‘Jan de Nul’ – als lid van het consortium – om haar standpunt in deze zaak te kennen. Gevraagd zal worden of de firma De Nul garanties wil geven voor het eerbiedigen van de rechten van de werknemers in Panama.

ACV bouw – industrie & energie zal ook contact opnemen met de Panamese ambassadeur in Brussel om protest aan te tekenen tegen de gang van zaken en zal aan de Belgische Minister van Buitenlandse Zaken, Steven Vanackere, vragen hetzelfde te doen. Ten slotte wenst ACV bouw – industrie & energie haar solidariteit te betonen met de protesterende bouwvakkers, omdat ‘waardig werk’ de beste garantie is voor ‘waardig leven’. ACV bouw – industrie & energie zal ook deelnemen aan de solidariteitsmissie van de BWI die eind augustus ter plaatse de feiten gaat natrekken. ACV bouw – industrie & energie ondersteunt de vraag van de BWI om een zo snel mogelijk een officiële IAO-delegatie, samen met een IVN-delegatie naar Panama te sturen.

Panama, speelbal van het imperialisme en het bedrijfsleven

Vorig jaar nog deed het Spaans-Italiaanse consortium Grupo Unidos por el Canal met het Nederlandse constructiebedrijf Heerema en het Belgische baggerbedrijf Jan De Nul een goot naar een prijskaartje van 3,12 miljard dollar (2,2 miljard euro). Het consortium wordt geleid door de Spaanse bouwgroep Sacyr Vallehermoso en het Italiaanse Impregilo. Het Nederlands Centrum voor Handelsbevordering (NCH) organiseerde in opdracht van de Economische Voorlichtingsdienst (EVD) een maritieme, logistieke en transportmissie naar Panama. Deze missie moest zich vooral concentreren op subcontracting voor het winnende consortium.

Tot 1989 stond Manuel Noriega (bijgenaamd de Ananas) aan het hoofd van Panama. Van 81 tot 87 kon hij nog rekenen op de steun van de Amerikaanse regering, als CIA-agent, en dit in de strijd tegen de Sandinisten in Nicaragua. Tot het voor de regering Bush 1 welletjes was in 1988. In 1989 viel de USA Panama militair binnen om Noriega af te zetten. Van de gelege-

heid maakten de Amerikanen gebruik om de volkshuizen van Panama-City plat te bombarderen en plat te gooien. Nadien kwam er een verkozen regering die een beleid voert van liberalisering en privatiseringen.

Interessant om lezen zijn de aanbevelingen de Ambassade van het Koninkrijk der Nederlanden doet op hun site “Zaken doen in Panama-Handelswijzer Midden Amerika”.

En wijzer worden we er wel van! “De handelsoverheidsliberalisering en privatisering van afgelopen jaren in combinatie met de uitbreiding van het Panamakanaal (Hallo De Nul!), zullen het belang van Panama in mondiaal, regionaal en subregionaal opzicht vergroten. De Panamese regering is stabiel, democratisch verkozen en is een actief voorstander van buitenlandse investeringen in alle sectoren, met name in de dienstensector, het toerisme en pensioenfondsen (sic!).

Wat de perspectieven betreft zijn de Nederlanders (en De Nul?) zeer mercantiel: “In Panama gelden geen restricties op de uitvoer van kapitaal en uitgaande directe investeringen. De toetrede tot de WTO in 1997 vergemakkelijkte de handel en zorgde ervoor dat de tarieven over de gehele linie daalden. Zo kreeg Panama vanaf dat moment gemiddeld het laagste douanetarief in Latijns-Amerika.

Uiteindelijk komt de kat op de koord: “De arbeidsweigeving in Panama is niet erg flexibel. Het ontslag van een werknemer is onderworpen aan veel regels, wat de mobiliteit van arbeid verlaagt en wat mensen ervan weerhoudt personeel in dienst te nemen.” Zo klagen ze over het te hoge minimumloon! Ook in Panama klinken dezelfde geluiden als bij het VBO!

Het is dus duidelijk dat de “Wet Chozizo” hierop een antwoord is. Op de vragen van het internationale kapitalisme wordt vlot- ingegaan met een anti-syndikale wet. En al wie het niet direct snapt wordt neergekogeld!

De firma De Nul moet zeker op de hoogte zijn geweest van de aanbevelingen die de Nederlandse Ambassade doet aan de Panamese regering want op het einde van het artikel vermelden ze dat “de Panamese overheid over het algemeen positief staat tegenover het sluiten van vrijhandelsovereenkomsten”.

De firma Jan De Nul is dus mee verantwoordelijk voor de vele slachtoffers van de

afgelopen weken. In 2009 en 2010 werden zij nog verkozen tot de ‘mest aantrekkelijkste werkgever in België’. Maar nu kleeft er bloed aan hun handen.

Ok andere arbeiders gedood in Panama

uit UTTA www.rel-utta.org

Minstens twee bananenarbeiders werd op 8 juli door de politie gedood toen zij het vuur openden op stakende arbeiders/siers die in staking waren in de provincie Bocas del Toro. Verduizend arbeiders/siers van de Bocas Fruit Company hadden een staking uitgeroepen begin van de maand ivm loonlessen. Sindsdien hebben zich duizenden onafhankelijke arbeiders/siers van coöperatieven bij hen aangesloten, die dezelfde eisen hebben. Deze staking werd als illegaal beschouwd door toepassing van de nieuwe Wet 30, bijgenaamd de “Wet Chozizo (woorst)”; omdat zij een hele serie antidemocratische maatregelen omvat zoals de wettelijke mogelijkheid om stakers permanent te vervangen, het afschaffen van de syndikale afdrachten en het afschaffen van milieuevaluaties voor de bouw van projecten die als “sociaal nuttig” worden beschouwd. De Wet Chozizo in 14 andere verwante wetten criminaliseren straatblockages en geven immuniteit aan politiemensen die dodelijk geweld gebruiken tegen manifestante.

Syndicale- en burgergroepen hebben opgeroepen tot het aannemen van nieuwe wetten dmv betogingen en stakingen, waaronder een algemene staking van een dag. De regering heeft hierop geantwoord met honderden arrestaties en het gebruik van geweld. Niet-officiële rapporten aangave het geweld van 8 juli geven aan dat 6 personen werden gedood en meer dan 120 gewond door kogels en traangasgranaten. Honderden leiders/siers van burgerorganisaties werden gearresteerd.

De vakbonden van de bananenarbeiders en de internationale vakbondorganisaties hebben tegen het geweld geprotesteerd en tegen de repressieve wetten die door de regering werden aangenomen. Zij roepen op tot een onmiddellijke intrekking van de wetten, de vrijlating van alle manifestanten en de liding van de burgerorganisaties en de vergoeding voor de families van de slachtoffers van het staatsgeweld. ■

UTTA is de Internationale vakbond van werkers in de voeding, de landbouw en de horeca, catering, tabak en ammentarische sectoren. UTTA vertegenwoordigt 380 organisaties in 126 landen, en vertegenwoordigt zo'n 2,6 miljoen leden.

Nieuwe uitgave van Het Kapitaal (deel 1) van Karl Marx

➔ door *Maima van der Zaan*

Deel 1 van Marx' driedelige opuswerk is een wetenschappelijke studie naar de kapitalistische productiewijze, de burgerlijke maatschappij en de klassenstrijd. De heldere uiteenzetting begint met de basiseenheden, de koopwaar, en wordt uitgewerkt tot een gedetailleerde beschouwing van de arbeidswaardeleer, de rol van het geld, het moderne fabriekssysteem en de manieren waarop kapitaal meerwaarde perst uit de loonarbeid.

Op 1 mei 2010 verscheen bij Uitgeverij Boom een geheel herziene editie. Hans Driessen redigeerde en actualiseerde de vertaling van Isaac Lipschits uit 1967. Het resultaat is een boek dat nog altijd van een verbluffende actualiteit is.

Pagina's: 752 • Prijs: € 34,90 (excl. Porto). Het boek kan besteld worden bij elke degelijke boekhandel.

We publiceren hieronder een beschouwing bij deze nieuwe uitgave door Maima van der Zaan.

Deze bespreking verscheen eerst op socialisme.nu, de website van de Internationale Socialisten (Nederlandse zusterorganisatie van de Britse SWP).

Marx' Kapitaal: actualiteit van een meesterwerk

De nieuwe uitgave van Marx' Kapitaal is uitstekend getimed. Waar de gevestigde economische theorieën onmachtig zijn om de huidige systeemcrisis te verklaren, biedt het magnum opus van Marx onmisbare inzichten in de opkomst, werking en tegenstrijdigheden van het kapitalisme. Maar ze komen niet op een presenteerblaadje. De lezer moet met de stof worstelen, net zoals Marx dat heeft gedaan.

Vorige zomer, een jaar na het uitbreken van de kredietcrisis, gaven studenten op maar liefst 35 Duitse universiteiten zich op voor

leesgroepen over Het Kapitaal. Rond die tijd werden ook een verfilming en een mangaversie aangekondigd. En in Nederland is er dus nu ook de nieuwe uitgave, een vuistdik boek met een krachtige kaffi waar de actualiteit vanaf spat. Het zijn tekenen dat dit klassieke werk een kleine anderhalve eeuw na publicatie niet aan relevantie heeft ingeboet. Waar zit dat in? Wat maakt Het Kapitaal zo uniek?

Marx' onderzoeksterrein is 'het productieproces van het kapitaal', waarmee hij zowel doelt op kapitaalvermeerdering als essentie op de werkwijze worden verricht. Marx was zeker niet de eerste die zich in dit vraagstuk heeft verdiept. Hij bouwde voort op klassieke economen zoals Adam Smith en David

Ricardo. Maar hij ging wel verder waar hun onderzoek was vastgelopen.

Zijn originele ontdekking was niet dat arbeiders waarde produceren, want ook de klassieke economen hadden een arbeidswaardeleer. Dat maakte een economie – dus ook de kapitalistische – altijd tot een 'politieke economie', een door mensen gemaakte economie. Het was ook niet dat klassenstrijd de motor achter de geschiedenis is. Dat hadden Franse socialisten voor hem al ontdekt. Marx' originele ontdekking was de meerwaardeleer, ofwel 'hoe hij de meerwaardedieven op heterdaad betrapt tijdens hun werk', zoals de Russische dichter Majakovski zei.

In de maatschappijvormen die het kapitalisme voortvingen was het heel duidelijk

hoe uitbuiting plaatsvond. De meester bezat de slaaf en dus de vruchten van diens arbeid. De landheer pakte onder de dreiging van geweld een deel van de oogst van de boeren af. In het kapitalisme vindt er ook uitbuiting plaats, met de krankzinnige kloof tussen rijk en arm als empirisch bewijs, maar hoe de uitbuitingsrelaties in elkaar zitten wordt verhuuld.

opervlakte gelegen en voor ieders blik toegankelijke sfeer verlaten en de geldbezitter en de bezitter van arbeidskracht volgen naar de verborgen plaatsen der productie, aan de drempel waarvan te lezen staat: "Verboden toegang voor onbevoegden". Hier zullen we niet alleen ontdekken hoe het kapitaal produceert, maar ook hoe het kapitaal zichzelf produceert. Het geheim van de winstmakerij moet toch ten slotte onthuld worden.'

Dat is precies waar Marx de klassieke economen achter zich laat. Hij legt uit dat arbeiders niet zozeer hun arbeid verkopen, maar hun arbeidskracht, hun vermogen om arbeid te verrichten. De werkgever beschikt daarover en laat de arbeider langer werken dan nodig is om in haar of zijn behoeften te voorzien. Dat deel waar de arbeider niet voor wordt betaald noemt Marx de meerwaarde, de basis voor winst.

De meerwaardeleer is het aspect dat het boek zo subversief maakt, omdat hier het theoretische fundament wordt gelegd voor de strijd van de arbeidersklasse tegen het kapitaal. Dat deze uitbuiting wordt voortgedreven door concurrentie tussen kapitalen leidt niet alleen tot een permanente expansiedrang, maar ook tot een structurele instabiliteit van het systeem. Hoewel de grote lijnen van deze theorie al in het Communistisch Manifest zijn uiteengezet, had Marx nog een lange aanloop nodig om de harde theoretische onderbouw te leveren.

Zware bevalling

De eerste Duitse uitgave van Het Kapitaal verscheen in 1867. Maar het ripingsproces was al decennia eerder begonnen. 'Zorg dat het materiaal dat je hebt verzameld snel de wereld in wordt geslingerd. In hemelnaam, het is de hoogste tijd', aldus Friedrich Engels in zijn eerste bewaarde brief aan Marx. Dat was in oktober 1844.

Drie maanden later groeide zijn ongeduld. 'Probeer nu echt om je boek over politieke economie af te schrijven, ook al staat er veel in waarover je niet tevreden bent, dat maakt niet uit; de geesten zijn rijp en we moeten het ijer smeden nu het heet is.' De wanhopige aansporingen van Engels zouden een terugkerend thema vormen in zijn boeiende correspondentie. Uiteindelijk zou het ruim twintig jaar duren voordat Het Kapitaal naar de drukker ging.

Er zijn een aantal redenen waarom Marx er zo lang over heeft gedaan. 'Ten eerste was hij een perfectionist en vereste het platonieswerk om de werkingen van het jonge

industriële kapitalisme te ontrafelen nu eenmaal veel tijd. Ontdekkingsreizigers hebben het zwaarder dan degenen die in hun voetsporen treden.

Ten tweede waren discipline en deadlines begrippen die niet voorkwamen in Marx' werkroutine. Hij was een onverzagbare intellectuele omnivoor, die zichzelf gemakkelijk liet afleiden door nieuwe fascinaties. Zo verdiepte hij zich maandenlang in nieuwe ontwikkelingen in de geneeskunde om zo voor eigen dokter te kunnen spelen en leerde hij zichzelf Russisch om honderden originele rapporten en statistische onderzoeken over het landraaigstuk door te splitten.

Ten derde was Marx, in tegenstelling tot het beeld dat van hem is gecreëerd, geen stof-fige boekworm die zijn leven sleet in de British Library. Hij was in de eerste plaats een politiek activist, die zijn intellectuele werk terzijde schoof zodra de strijd dat verlangde. Directe bevrediging door pamfletten en polemieken kreeg altijd voorrang boven het trage, roemloze ploegwerk voor wat hij al snel 'de economische shift' begon te noemen, ongetwijfeld ook vanuit een schuldgevoel over zijn onvermogen om het af te ronden.

Ten slotte waren er de vele huishoudelijke crises en zijn kwakkelend gestel. Marx en zijn vrouw Jenny leefden in zulke armoede dat vier van hun zeven kinderen op jonge leeftijd overleden. 'Ik geloof niet dat er ooit lenaand zoveel over "geld" heeft geschreven en er zo weinig van had', schreef hij met karakteristieke zelfspot.

Munitie

In 1845 had hij al bij vrienden de indruk gewekt dat hij bijna klaar was. In november 1858 schreef hij echter aan zijn uitgever in Duitsland: 'Ik zal over een week of vier klaar zijn, dit gezien het feit dat ik nog maar net ben begonnen aan het eigenlijke schriftwerk.' Deze mededeling moet Engels gillend gek gemaakt hebben. Desondanks duurde het nog jaren voordat Marx echt aan de slag zou gaan. Een in druk meer dan duizend pagina's tellende schets had hij ondertussen weer terzijde gelegd. Die werd pas in de jaren vijftig van de twintigste eeuw als de Grundrisse gepubliceerd.

Ben minachtende sneer over 'theoretisch werk' van een medesocialist bracht hem er eindelijk toe om daadwerkelijk de munitie te verzamelen voor zijn aanval op het kapitalisme. De aantekeningen die hij in 1862 en 1863 maakte beslaan meer dan 1500

Madame Tussauds Berlin: www.flickr.com/photos/42311564@N00/2924518437/ (in photo stream)

pagina's. 'Ik breid dit deel uit aangezien die Duitse ellendelingen de waarde van een boek schatten op zijn kubieke omvang' aldus Marx aan Engels. In 1867 was het eindelijk zo ver en zag het eerste deel van Het kapitaal eindelijk het licht.

Na zulke hooggespannen verwachtingen viel de ontvangst tegen. Engels zag zich zelfs genoodzaakt om promotiemethoden toe te passen die hedendaagse guerrilla-marketeers niet zouden misstaan. Onder allerlei pseudoniemen schreef hij afwisselend lovende en kritische recensies in de hoop zo debat uit te lokken.

Maar hoevel het boek een bom legde onder de belangrijkste aannames in de gevestigde economische wetenschap, bleef het debat vrijwel uit. De meeste economen kozen ervoor om Marx' kritiek te negeren, of mel een paar simpele misrepresentaties weg te wuiven – zoals ook hun hedendaagse opvolgers over het algemeen doen.

Ook het geplande vervolg liep vertraging op. Van de zes geplande delen kwamen er na Marx' dood in 1883 nog twee uit, samen met het derde deel door Engels. Het gehele kapitaal is dan ook een onafgemaakt, fragmentarisch werk, net zoals zijn studieobject. Dat maakt het werk niet minder geniaal of boeiend, maar wel moeilijker om te lezen. Marx' methode is om van het meest abstracte niveau af te dalen naar het concrete, van 'de waar' naar ruilhandel, de rol van geld, het arbeidsproces, uitbui-

ting, winst, vervreemding, circulatie, de concentratie en centralisatie van kapitaal, en pas in het derde deel komen de banken en crisistheorie ten tonele. Hij combineert abstracte analyse met een rijkdom aan empirische gegevens, filosofische vernuftigheden met de ontstaansgeschiedenis van het kapitalisme en dit alles in de meest uiteenlopende stijlen.

Weerwolven en vampiers

Alleen degenen die nooit verder dan de kafé gekomen kunnen volhouden dat Het Kapitaal een droog en saai economisch werk zou zijn. Marx' intellectuele veelzijdigheid en liefde voor literatuur spatten van de pagina's.

Alleen al in het eerste deel is de tekst doorweven met citaten uit de Bijbel, Shakespeare, Goethe, Voltaire, Homerus, Balzac, Dante, Plato, Milton, Defoe, Horatius en tientallen anderen. We komen passages tegen die lezen als horrorverhalen met weerwolven en vampiers, prachtige scheldtires verstoep in voetnoten, en ontleend-dialectische woordspelingen. Mary Shelley's Frankenstein was een van Marx' favoriete boeken, het verhaal over een monster dat zich tegen zijn maker keerde. Zo zag Marx het kapitalisme ook.

'Alle middelen ter ontwikkeling van de productie worden middelen tot overheersing en uitbuiting van de producenten, vermindert de arbeider tot een deelnemers, vernedert

Ernest Mandel stierf 15 jaar geleden

Op 20 juli 1995, 15 jaar geleden dus, stierf de marxistische econoom en politieke activist Ernest Mandel op 72 jarige leeftijd. Mandel werd reeds politiek actief op 16-jarige leeftijd, in 1939, net voor de tweede wereldoorlog. Stamrend uit een revolutionaire en antistalinistische familie sloot de jonge Mandel zich meteen aan bij de Belgische afdeling van de trotskistische Vierde Internationale. Tijdens de oorlog wordt hij meerdere malen gearresteerd door de bezetter wegens zijn linkse activiteiten, maar hij slaagt er telkens in om te ontsnappen. Na de oorlog speelt Mandel een belangrijke rol binnen het ABVV en ligt hij mee aan de basis van het blad La Gauche. Op dat moment is

foto Mandel: www.ernestmandel.org – fotos Trotsky: www.marxists.org/archive/trotsky/photo

van het socialisme geslagen heeft. Op 20 juli 1995 wordt Mandel getroffen door een fatale hartaanval en komt er een einde aan een onvermoeibaar revolutionair leven. Ook vandaag blijven de ideeën en teksten van Ernest Mandel het lezen waard, ook voor jonge mensen. Het meest volledige overzicht van zijn werk en artikelen over zijn leven vind je op het internetarchief: www.ernestmandel.org. ■

20 augustus 1940 :

Trotski vermoord⁽¹⁾

→ door Marcel Liebmann
op 20 augustus 1965

Bij het begin van de 20ste eeuw twijfelden weinig Europese socialistten eraan dat de machtsgreep door het proletariaat en de afschaffing van het kapitalisme aan de orde waren in een nabije of zelfs onmiddellijke toekomst. De eeuw waarin we leven is in zeker opzicht de geschiedenis van een tragische ontgoocheling: ondanks diepe crises en grote omwentelingen, ondanks twee wereldoorlogen, en ondanks aan de andere kant soms heldhaftige pogingen om zijn vernieuwende en revolutionaire wil op te leggen, heeft het proletariaat de kolos niet kunnen omver werpen.

De nederlagen van een klasse gaan gepaard met het lijden van de massa's en van hun verdedigers en woordvoerders. Het is alsof deze collectieve tragedies slechts kunnen overleven in het geheugen dank zij

de beroemde namen: Jaurès vermoord aan de vooravond van het slachtofferd van 1914-1918; Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht afgemaakt in januari 1919, na de wapenstilstand. Eén van de grootste hedendaagse socialistten, Leo Trotski is twintig jaar later gevallen, als slachtoffer van een misdadiger, in Coyoacan, Mexico.

Een revolutionair leven

Op dinsdag 20 augustus 1940 komt een agent van de GPU, Jacques Mornard – zijn echte naam was Ramon Mercader – binnen in de werkkamer van Trotski. Hij had het vertrouwen gewonnen van de grote revolutionair en diens vrienden. De moordenaar overhandigde aan zijn slachtoffer een pak

getype bladzijden ter goedkeuring. Trotski kreeg niet de tijd dit helemaal te lezen: een krachtige slag met een ijspik sloeg de oude wechter neer. Hij bleef zich verzetten: "met een verbrijzelde schedel en een bloedend

gezicht sprong Trotski op, hij gooide met alles wat hij onder handen had, boeken, een inktpot, ... en wierp zichzelf op hem ... hij vocht als een tiger, klampte zich vast aan de moordenaar, beet in zijn hand en ontrukte hem de ijspik." (2)

Trotski werd naar het ziekenhuis gebracht en twee uur later getrepareerd, hij bood nog vierentwintig uren weerstand. Hij stierf de volgende dag, op 21 augustus 1940. Hij was 61 jaar. Eenenzestig jaar leven als socialistische militant, marxistisch theoreticus, revolutionair strijder – hij, de overwinnaar van oktober – daarna politieke banneling, een man die overal werd opgejaagd door de agenten van een Staat aan wiens geboorte hij had bijgedragen.

Hij was geboren in 1879 in het Oekraïense dorp Yanovka, zijn ouders behoorden tot de Joodse kleinburgerij en in de latere confrontatie met Stalin zal dit feit ook tegen

hem gebruikt worden: niemand twijfelt er nog aan dat het antisemitisme een van de vele wapens is geweest in Stalin's arsenal. Op 18 jaar wordt Trotski lid van een groep revolutionaire socialisten, een vurige anti-tsaristische partij, nog vervuld met de oude populistische dromen van kleinburgerij en boeren. Trotski – toen gewoon Leon Davidovitch Bronstein – zal al vlug marxisten worden en lid van de Russische sociaaldemocratie. Hij wordt in 1898 aangehouden, verblijft twee jaar in de gevangenis en wordt dan naar Siberië verbannen, hij was nog

Trotski, Lenin, Kamenen

geen twintig jaar! In 1902 kan hij ontsnappen naar West-Europa, hij ontmoet er Lenin en neemt deel aan de organisatie en de ontwikkeling van het Russische socialisme.

Tot in 1917 zal Trotski proberen de meningsverschillen tussen de bolsjewiki rond Lenin enerzijds en de mensjewiki die voorstanders waren van een meer legalistische koers en van een westers partijmodel, anderszids, te overstemmen. De disputen tussen de Russische revolutionairen tijdens die lange jaren in ballingschap waren vaak zeer scherp. De verwijten van Trotski getuigden meer van polemisch talent dan van politiek inzicht, hij verwet Lenin dan hij een gemilitariseerde partij wilde oprichten en dat hij vergleed naar 'jacobinisme'. Zijn bezwaar tegen de mensjewiki was dat ze meer en meer overhielden naar het refor-

misme. Trotski daarentegen pleitte voor de "permanente revolutie", vanuit de analyse van een idee en een formule die Marx zelf had gebruikt.

Dankzij de "generale repetitie van 1905" keert hij terug naar Rusland en wordt hij verkozen, op 25 jarige leeftijd, tot Voorzitter van de Sovjet van Sint-Petersburg. Opnieuw wordt hij aangehouden en verbannen naar Siberië en opnieuw kan hij naar Europa vluchten waar hij een leven van revolutionaire banneling hervat.

een van haar belangrijkste leiders. Hij was in de eerste plaats de organisator van de Oktober opstand. Hertoes hierover de beroemde reportage van John Reed Ten Days that shook the World. Trotski is overal, hij schrijft, houdt meetings, conferenties, coördineert, leidt, polemiseert met tegenstanders, organiseert de revolutionaire krachten.

Deze nieuwkomer in de Partij van de proletarische voorhoede werd al gauw net zoals Lenin vereenzelvigd met de leiding, alleen hij en de oprichter van de bolsjewistische partij vertegenwoordigden in de ogen van de Russische arbeidersklasse, van Europa en van de vijandige, haatdragende maar gefascineerde buitenwereld, het nieuwe regime. Stalin zelf moest (op een moment dat zijn legertijde geschiedenisvervalsers nog niet in beweging was gekomen om de minkken en te vervalsen) in een artikel in de Pravda van 6 november 1918 erkennen, dat "al het praktische organisatorische werk van de opstand gebeurde onder de leiding van Trotski, voorzitter van de Sovjet van Petrograd. Men kan met zekerheid stellen dat de vlugge overloop van het garnizoen naar de kant van de Sovjet, te danken was aan het handige organisatorische werk van het revolutionair oorlogscomité, de partij heeft dat in de eerste plaats aan Trotski te danken."

Dan kwam Brest-Litovsk. Trotski leidde de sovjet delegatie belast met de vredesonderhandelingen met Duitsland en Oostenrijk-Hongarije. Hij gebruikte zonder enige schroom alle trucs om die onderhandelingen te rekken in de hoop dat er ergens in Europa een revolutie zou uitbarsten. Dat bleek vergeefs. Op 4 maart 1918 moesten de bolsjewieken de harde voorwaarden van de twee centrale Rijken aanvaarden. Dat veroorzaakte een zeer zwaar conflict binnen de bolsjewistische Partij: Lenin, in zijn rol van realistisch Staatshoofd, pleitte voor een onvermijdelijke vrede; "links" eiste een revolutionaire oorlog tegen Duitsland, terwijl Trotski een ongelukkige gok vertedigde, die bijna lukte; hij was voor de formule noch oorlog, noch vrede.

De burgeroorlog onttekend door de gewelddadige oppositie tegen de nieuwe Sovjetmacht, wordt aangewakkerd met

het einde van de wereldoorlog. In het binnenland wordt de revolutionaire regering aangevallen door witte generaals, vanuit het buitenland door Japanse, Franse, Britse en Tsjecho-Slowaakse troepen. Ze slaan verschillende keren op het punt te vertrekken, niemand behalve de soldaten van het Rode Leger geleid door Trotski die nu militaire chef is geworden en dat zal blijven tot de overwinning. Dan komt er met de episode van Kronsstadt en de NEP, een eerste pauze na de heldhaftige uren van revolutionaire veroveringen. Rusland, uitgeput door de oorlog en de buitenlandse interventie, door de economische rampzalige situatie en de hongersnood, kon voor de heropbouw enkel nog rekenen op een bolsjewistische partij die ook verzakt was door de gedane offers en de verantwoordelijkheden die ze op zich moest nemen. Verontrustende tekenen van bureaucratiesche verwording komen aan het licht en ontwikkelen verder. Lenin zal hiertegen, met verzwakende gezondheid, blijven vechten tot het uiterste.

Lenin is nauwelijks van het politieke toneel verdwenen of vijanden van Trotski vormen tegen hem een bondgenootschap. Alle peripetieën van deze onbevindelijke, oneerlijke en perfide strijd weergeven is niets anders dan de beschrijving van de geboorte en de ontwikkeling van deze echte "kinderziekte van het communisme", van de stalinistische Staat.

Levend vermoord

Tegen een ontkennende bureaucratie en steeds machtiger politie, tracht Trotski in 1927 de inwendige democratie in de Partij te herstellen. Hij wil de politiek die zich op buitenlands vlak beperkte tot consolidatie en terugplooiing, heroriënteren. Zijn vijanden haalden de overhand. Uitgesloten uit de Partij in december 1927, verbannen naar Alma-Ata in Kazakstan in januari 1928. Op duizenden kilometer van het politieke centrum, toch wordt hij nog te gevaarlijk geacht; hij wordt uit de USSR verjaagd in februari 1929. Tot november 1932 verblijft hij op Prinkipo, een verloren eilandje in de zee van Marmara.

Verbanning en vervolging, en daarbij ook niet te vergeten, de lafheid van alle regeringen die hem politiek asiel weigeren. Ze verjagen hem eerst uit Frankrijk (via een omweg langs Antwerpen waar de Belgische autoriteiten hem verbieden aan land te komen), dan uit Noorwegen om uiteindelijk in Mexico terecht te komen.

Ook de Linkse Oppositie binnen Rusland, die Trotski als haar leider beschouwt, delft het onderspit geconfronteerd met willekeur, laster en geweld. Trotski wordt door alle agenten van Stalin vervolgd: door moordenaars en door "historici" die hem moesten beschimpen. En dat terwijl miljoenen communistische militanten bedrogen worden en geloof hechten aan de stroom leugens over Trotski en over de andere slachtoffers van de terreur: terroristen en spionnen zijn het, lakeien van de bourgeoisie en collaborateurs van de Gestapo en de Intelligence Service.

Rechtsreeks en onrechtstreeks worden zijn kinderen – twee zonen en twee dochters – slachtoffer van deze vervolging. Zijn naaste medewerkers worden vermoord: acht secretarissen worden achtervolgens geliquideerd door moordenaars die soms vermoord waren als "teleurgestelde trotskisten" of wraknemers.

Vijftig jaar geleden, dag op dag, werd deze reeks misdaden bekroond door de moord op de "Oude" zelf. Zijn weduwe is getuige geweest van zijn roem, zijn overwinningen, zijn nederlagen en van de moord. Ze heeft hem tot in 1961 overleefd.

Dat is, in het kort, het leven van Trotski, de gewapende, ontwapende en tenslotte verbannen en vermoorde profeet, zoals zijn meest beroemde biograaf Isaac Deutscher het uitdrukte. Trotski was de laatste vertegenwoordiger in chronologische volgorde – en samen met Mao Tse Tung – van de meest gekende militanten die getracht hebben van het socialisme een levende realiteit te maken.

Trotski leeft vandaag in de herinnering, in levendige discussies, in verrijkende studies. Hij is meer inspirerend en aanwezig dan diegene die overwon. Deze laatste is weggenomen uit het mausoleum dat door de bureaucratie op het Rode plein werd gebouwd.

Tot zover Trotski, maar hoe staat het nu met het "trotskisme"?

"Trotskisme" tussen mythe en werkelijkheid

"Moet ik het nog eens herhalen" zo schreef Trotski in 1929, "dat ik nooit heb beweerd en nooit beweer dat ik een bijzondere doctrine heb geschapen?" Hij had gelijk. Als ideologie bestaat het trotskisme niet. Zinoviev heeft ooit toegevoegd dat op het moment van de "troika", de ogenschijnlijk collectieve leiding van Stalin, Zinoviev en

Kamenen (1923-1925), het trotskisme door de vijanden van Trotski was uitgevonden. Het "trotskisme" is het resultaat van een dubbele leugen vanwege de stalinistische propaganda.

In haar politieke visie op de geschiedenis heeft ze eerst geprobeerd het trotskisme als een terroristische organisatie voor te stellen, een organisatie die gauchistisch en fascistisch was, revisionistisch en avontuuristisch en daarna als een kwaadaardige theorie van opstand ten allen prijs en van haat tegen de boeren. Al die beweringen en halve waarheden werden al gauw duidelijk leugens. Laten we het trotskistisch complot en Trotski als agent-van-de-Gestapo-en-van-de-Intelligence-Service-saboteur-en-moordenaar vergeten. Zelfs de meest achterlijke stalinisten geloven dat niet meer en ze proberen die domigheden die effectief werden verspreid, te vergeten. Maar de politieke beschuldigingen en mythes leven langer.

Trotski een vijand van de boeren? Hoe valt dat te rijmen met het feit dat hij vanaf 1905 voorstander was van het bondgenootschap tussen het industrieel proletariaat en dat van het platteland om samen te vechten tegen het tsarisme en het socialisme in te stellen? Met het feit dat hij het Rode Leger leidde waarin de boeren zeer talrijk, zonet in de meerderheid waren? Met het feit dat hij tegen de door Stalin uitgevoerde gedwongen en gewelddadige collectivisering

op het platteland was, collectivisering die zoveel mogelijk leed in de USSR heeft veroorzaakt? Wat wel juist is, is dat Trotski als marxist geloofde, om het met zijn eigen woorden te zeggen, dat "de geschiedenis van het kapitalisme de geschiedenis is van de onderwerping van het platteland aan de stad" en dat in het bondgenootschap tussen arbeiders en boeren, de dominerende rol door de arbeiders moest gespeeld worden.

Trotski voorstander van de opstand-ten-aller-prijs, van avonturisme en putsisme? Wie dat gelooft, ontken de werkelijkheid, wat natuurlijk een gemakkelijke gewoonte is geworden. Avonturier wanneer hij zich in 1920, tegen Lenin's mening in, verzet tegen de Polen campagne eindigde met de terugtrekking van de Russische troepen? Wanneer hij zich tegen de mislukte revolutionaire pogingen van de Duitse communisten verzet tussen 1921 en 1923? Die herhaaldelijke waarschuwt tegen de illusie van een nakende ineenstorting van het kapitalisme? Wat men "avonturisme van het trotskisme" noemt is niets anders dan een duidelijk besef van de beperkingen van een louter "democratisch" programma uit diplomatieke berekening en niet uit een noodzakelijke voorzichtigheid, en de wil om de acties van de massa's niet te breken wanneer zij in beweging komen.

Het stalinistisch alternatief voor het avonturisme kennen we: een walgelijke huisepot van nu eens revolutionaire, dan weer vaderlandslievende terminologie, die altijd opportunistisch is en moedelijk zijn afwachende politieke houding verbergt, die verkakt is en totaal ondoeltreffend.

Haat en misprijzen voor de boeren, onverantwoordelijk avonturisme, dat is precies wat het "trotskisme" niet is. Maar wat is het dan wel? Niets anders dan trouw aan het revolutionaire marxisme. Drie begrippen komen naar voor uit de rijke theoretische werken van Trotski: de permanente revolutie, het internationalisme en, als reactie tegen de verwoestingen van het stalinisme, een serieus marxisme.

Het idee van de permanente revolutie verdient een uitgebreide en aandachtige analyse. Het komt er kort gezegd op neer dat de wil om de burgerlijke fase van de revolutie te overstijgen en, in een quasi continu proces, de socialistische fase aan te vatten, de taak is van de arbeidersklasse. Het marxisme van Trotski kwam anderszids naar voor in zijn internationalisme. De chauvinistische geestesvervoering van het stalinisme, nagebootst door zijn vol-

gelingen in andere delen van de wereld, was hem volledig vreemd. Hij erkende inderdaad de noodzaak van een "staatspolitiek" vanwege de Sovjet-Unie en van diplomatieke middelen, maar zoals Isaac Deutscher schrijft, hij was van oordeel dat "diplomaten met bestaande burgerlijke regeringen moeten omgaan ... maar het is aan de revolutionairen om die omver te werpen."⁽⁵⁾ Daarom legde hij tevergeefs zo sterk de nadruk op een duidelijke scheiding tussen de rol van de Communistische Internationale en die van de Sovjet staat.

Tenslotte is er het derde kenmerk van de "ideologie" van Trotski: zijn gehechtheid aan een ernstig, aan een eerlijk marxisme. Dat betekende concreet dat er objectief maar natuurlijk onvermijdelijk geëngageerd, onderzoek moet gebeuren naar de reële economische en politieke ontwikkelingen, en de klassenstrijd. We moeten hier nogmaals benadrukken dat Trotski, ook in uitvalven en polemieken, trachtte te begrijpen en te analyseren, volgens de schema's van het marxisme. Zijn objectieve houding betekende niet een gemakkelijke positie van de weigering om stelling te kiezen, maar zij was het kenmerk zelf van zijn engagement. Deze eerlijkheid en objectiviteit kwam het meest duidelijk naar voor in augustus 1939. Hij verdedigde toen het recht voor de USSR en voor zijn aartsvijand Stalin, om een non-agressiepact met nazi Duitsland te tekenen en hij erkende voor de USSR het recht om Finland aan te vallen in het perspectief van een onvermijdelijke confrontatie met datzelfde Duitsland.

Maar vooral op het einde van zijn leven, vaak tegen zijn eigen strijdmakkers in, verdedigde hij dat de Sovjet-Unie, ondanks het stalinisme, een arbeidersstaat was die onvoorwaardelijk moest verdedigd worden. Dat is het ernstige marxisme van Trotski. Het is nutteloos dat te vergelijken met het mispelige mengsel van liturgische formules, duivelse beschimpingen en steriel dogmatisme van het stalinisme.

Natuurlijk had Trotski ook zwakheden. Hij was een krachtig denker, een schitterend schrijver, een buitengewone organisator, een uitzonderlijk spreker, een ongeëvenaarde revolutionaire leider. Maar hij bleef toch een zwak politiekeer geweest te zijn, want hoewel hij torenhoog op al deze domeinen boven zijn rivaal Stalin uitstak bleek hij totaal ontwapend op het vlak van de tactiek. Het is ook niet moeilijk ons vragen te stellen bij zijn visie op de evolutie van de Sovjet-Unie en de natuur van

het stalinisme. Hij heeft zeker ten onrechte zijn vijand onderschat, als "de grootste middelmatigheid van de partij".⁽⁶⁾ Misschien onderschatte hij de mogelijkheden voor een geleidelijke industrialisatie van de USSR waarvan hij een van de eerste pleitbezorgers was.⁽⁷⁾ Hij heeft fouten toegegeven, van andere fouten was hij zich niet bewust.

Maar met zijn fouten en zwakheden, bleef Trotski trouw aan zijn revolutionaire roeping. Enkele maanden voor zijn dood schreef hij waardig: "In de drie en veertig jaar van mijn bewust leven, heb ik gevochten onder de banier van het marxisme. Indien ik alles zou herbeginnen, zou ik trachten deze of gene fout te vermijden, maar de hoofdlijn van mijn leven zou ongewijzigd blijven. Ik zal als een proletarische revolutionair sterven, als marxist en aanhanger van het dialectisch materialisme en dus als onwrikbare atheïst. Ik geloof nog even vurig in de communistische toekomst van de mensheid, dat geloof is nu nog sterker dan in mijn jeugd."⁽⁸⁾

Terwijl de oude strijder, verzwaakt door maar beginselvast, dit schreef, scherpte de Trotski op 20 augustus 1940. Net 25 jaar geleden ... ■

Marcel Liebmann

(1) Naar aanleiding van de 70ste verjaardag van de maand op Leo Trotsky, publiceren we opnieuw een artikel geschreven door Marcel Liebmann voor La Gauche van augustus 1965

(2) Le prophète hors-la-loi, Isaac Deutscher, p.669

(3) Geëdend door Trotski (La Révolution défigurée) in La révolution, Paris, Ed. De Minuit, 1963

(4) E.-H. Carr, The Bolshevik Revolution, vol. III, p.144

(5) Le prophète désarmé, Isaac Deutscher, p.436

(6) Ma Vie, Trotsky, p. 518

(7) In die tijd rond Stalin dat Rusland evenmin nood had aan een elektrische centrale als een boer aan een platendrukker

(8) Geëdend door Isaac Deutscher in Le prophète hors-la-loi, p.636

Groei!

door Filip De Bodt

Op 29 september staan we weer met z'n allen in Brussel voor een vakbondsbetoging van Zuid naar Noord. Ik ben vergeten bijhouden hoe dikwijls ik al van station naar station gestapt ben voor één of ander goed doel. Stom. Het was leuk geweest om daar te staan en te zeggen: "In de drie en veertig jaar van mijn bewust leven, heb ik gevochten onder de banier van het marxisme. Indien ik alles zou herbeginnen, zou ik trachten deze of gene fout te vermijden, maar de hoofdlijn van mijn leven zou ongewijzigd blijven. Ik zal als een proletarische revolutionair sterven, als marxist en aanhanger van het dialectisch materialisme en dus als onwrikbare atheïst. Ik geloof nog even vurig in de communistische toekomst van de mensheid, dat geloof is nu nog sterker dan in mijn jeugd..."

Toen de jaren nog woelig en creatief waren liep je nog het risico in een veldslag met de ordediensten betrokken te raken. Dat waren tenminste betogingen! Na een aantal jaren praktijk kon je dan een arsenaal van truukjes toepassen die de kans op een pandoering iets kleiner maakten: gewatteerde vesten tegen matrasen, suipergrote kniekers waar paarden zich op verstuikten, handschoenen om traangasgranaten terug naar alzendende gooten... Nog anderen maakten een soort van goedendag van biljartstukken met vastgehechte scheermesjes of houten vorken om bouten mee weg te schieten. Nu regeert de Molotov in die tijd waren de cocktails eerder geïmpreerd door de heer Molotov. Niets om fier op te zijn allemaal, beschouw dit als een objectieve beschrijving van de tijdgeest.

Maar goed, eind deze maand is het weer van dat. Ondertussen ken ik elk gebouw langs het parcours en kijk met weemoed naar de ramen terug vanwaar de inlichtingendiensten volledige betogingen op film zetten in een poging om zoveel mogelijk staatsgevaarlijke individuen te identificeren.

Dit keer ben ik wel wat aangedaan van de slogan op de affiche van de vakbondsbetoging: prioriteit voor jobs en groei.

Economische groei als eis voor een betoging? Wat zijn we daar nu mee? Is men er dan van overtuigd dat het leeuwendeel van die economische groei naar de werknemers zal gaan misschien? Dat die daardoor hun deel van de taart zullen vergroten? Of

denkt men dat men die verhoudingen toch niet kan veranderen en dan maar moet mikken op het vergroten van de taart in de hoop dat er een paar kruimels méér van de taart vallen?

Allicht weten de vakbonden, van wie men mag aannemen dat ze de verhouding tussen arbeid en kapitaal goed kennen, wel dat het grootste deel van die groei naar diegenen gaat die al genoeg hebben. Moeten wij dan op straat komen voor een groei van de economie in het algemeen? Of voor sociale eisen die het gros van de werkende en uitgesloten mensen ten goede komt? Wil men de kruimels, een groter stuk van de taart, of de ganze taart... met het kersje en al erbij? Waar haalt men toch het idee dat groei gelijk staat met welzijn of met herverdeling van de koek?

We maken het de tegenstander op deze manier toch wat makkelijk: We verzoeken ons met het idee dat er toch niets te veranderen valt in een maatschappij en we gaan er van uit dat de rijken altijd rijk zullen blijven en dat een absolute minderheid van een paar procenten mag blijven dicteren wat, waar, hoe moet geproduceerd worden... als het maar altijd méér is! Tot dat altijd méér door klimaatwijziging als een boomerang terugkeert naar ons strotenhoud.

Tien tijde van Hitler noemden ze dat collaboratie en mocht je naar Nürnberg trekken om het te gaan uitleggen. Als het over de dictatuur van de markt gaat, pikt men véél.

Ik vrees dat ik alweer eens naar een betoging zal moeten gaan met een ander ordewoord dan het officiële...

rood

de wereld begrijpen om de wereld te veranderen

ZATERDAG 4 DECEMBER

VANAF 14U IN BRUSSEL (PIANOFABRIEK)

60-61: DE STAKING VAN DE EEUW

DE ALGEMENE STAKING TEGEN DE EENHEIDSWET

LESSEN VOOR VANDAAG

GETUIGENISSEN, WERKGROEPEN, DEBATTEN EN EEN FILM

EEN INITIATIEF VAN DE VORMING LEON LESOIL